

2007

in Amsterdam Oud-Zuid

Wilt u ook een Geveltuin?

Auto's en bomen

Smulmuren in Oud-Zuid

Met medebeheer in de weer

Voor een gas(t)vrije stad

Colofon

Dit blad wordt gedrukt in een oplage van 50.000 ex. en verspreid in Amsterdam Oud-Zuid.

Uitgave 2007

*Stichting Wijkcentrum Ceintuur
Wijkopbouworgaan Zuid-West
Wijkopbouwcentrum Vondelpark
-Concertgebouwuurt*

Bijdragen:

Bangin Yosef, Cornelle van der Feen de Lille, David van Bezooijen, Dorien Jacobs, Fred Gersteling, Gerard Schuitemaker, Joke Jongejan, Joris Marsman, Lilian Voshaar, Maarten Wesselink, Mariëtta de Zorzi, Nel van der Meer, Paul van den Boogaard, Peter van der Fluit, Rob Evers, Saskia Grootegoed, Stephen Scholte, Thea Dammen, Toon Springeling-Briggs, Toos Kossen, Wim Kuipers

Eindredactie:

Cornelle van der Feen de Lille, David van Bezooijen, Lilian Voshaar, Maarten Wesselink, Thea Dammen, Toos Kossen

Fotografie:

Cornelle van der Feen de Lille, Lilian Voshaar, Maarten Wesselink, Mariëtta de Zorzi, Peter Lange, Rob Evers, Saskia Grootegoed, Stephen Scholte, Toos Kossen.

Opmaak:

Lilian Voshaar

Druk:

*Dijkman Offset Diemen
Redactieadres:
Gerard Doustraat 133
1073 VT Amsterdam
020-400 45 03 l.voshaar.
nmt@wijkcentrumceintuur.nl*

Foto Omslag:

Peter Lange: "bomen en auto's"

Inhoud:

Met medebeheer in de weer?	3
D'r op of d'r onder	6
Voor een (gast)vrije stad	7
Bomen of auto's?	8
Groen Gemaal	10
Groene actiedag Van Goghbuurt	10
Wat is een geveltuin?	10
Aanvraagformulier Geveltuin	11
Nooit meer regendruppels in je nek	13
Rode geveltuin	4
Smulmuren in Oud-Zuid	15
Ecokids op de bres voor stadsnatuur	16
9 ^e OpenTuinenDag De Pijp op 16 juni	17
Geveltuinten Make-Over	18
Natuuractiviteiten Buurtcentrum De Pijp	18
Fantastisch, zo'n daktuin!	19
Streekmarkt vermindert voedselkilometers	20
Bescherm(de) natuur	21
Word ook bomenridder!	21
Agenda Natuur- en Milieu activiteiten	22
Hoe vies is de lucht in Oud-Zuid	25
Kleurrijk Duurzaam	26
Wereldmaaltijd in Oud-Zuid	26
De tuinruimers	27
Bewoners helpen Vondelpark een handje	28
Vrijwilligers in de rij	29
Snoeien om te bloeien	30
Bijzondere planten in Oud-Zuid	31
Vacatures voor vrijwilligers	32

Met Medebeheer in de weer

José Boers, medebeheer tuin achter het Cinetol

Jaren geleden ging hier veel groen verloren. De plek, ca 1000 m², heeft een lange geschiedenis en hoort pas sinds 1902 bij Amsterdam. Het stadsdeel heeft de grond aangekocht, maar het beheer liet te wensen over. Er lag veel puin, men stortte vuil en overwoog bebouwing. Het zou wel eens kunnen verdwijnen, maar er kwamen wel steeds meer bomen en vogels.

Zeven wethouders verder lukte het uiteindelijk om subsidie te krijgen. De grond is van het stadsdeel gehuurd tegen een marktconforme prijs, dit betekent een hoge huur. Er werd een stichting opgericht met een beheerplan en statuten, deze heeft een huurcontract dat nu 3de derde jaar ingaat. Het stadsdeel werkt sinds dit contract graag mee.

Een goed plan is noodzakelijk voor het verkrijgen en behouden van subsidie en het in tact blijven van deze kostbare tuin, waar niet iedereen zo maar van alles mee kan en mag doen. Via deze weg is het een besloten veilige plek en kan men de aangrenzende tuinen niet uitbreiden of braakliggende grond, in bezit van de gemeente, bebouwen. Het is een lange weg geweest om deze unieke plek voor de stad te behouden.

Wat beweegt mensen om aan de slag te gaan in hun eigen leefomgeving? Immers - vinden sommigen - daar betalen we toch belasting voor. Laat het stadsdeel dat lekker opknappen. Gelukkig zijn er genoeg mensen die daar anders over denken en de handen uit de mouwen steken om onze stad groener te maken of te houden. Een vijftal van hen hebben we gevraagd naar hun drijfveren. Misschien ter inspiratie? Op pagina 32 van dit magazine staan allerlei projecten waar u aan mee kunt doen.

De continuïteit van vrijwilligers is een probleem, incidenteel wil men wel. Zij zal blij zijn indien de werkgroep uit 7 vaste mensen bestaat. Er is behoefte aan professionele ondersteuning bij activiteiten zoals het aanleggen van de vlinderhoek. Buurtbewoners doen soms moeilijk, willen dat alles blijft zoals het is en zorgen, door tegengas te geven, voor de nodige vertraging. Het stadsdeel verzorgt het groot onderhoud en verschaft subsidie. Zelf zorgt José voor een klein eigen budget door het organiseren van activiteiten. Voor de open tuinen dag bestaat belangstelling uit het hele land. José besteedt

veel tijd aan dit project, soms wel 2 dagen per week. Dit kan per seizoen wisselen.

An Huitzing, medebeheer groen langs de Schinkel

Het leek me een goed idee om eens een keer te zien wat medebeheer inhoudt. Vervolgens bleek het leuk te zijn om er bij te helpen. Tijdens de Kerstvakantie was ik daar in het groen voor het eerst aan het werk. Het sneeuwde en zag er prachtig uit zo langs de waterkant. Mij overviel het gevoel dicht bij huis naar de wintersport te zijn. Het is een strook groen langs de Schinkel bij een oud jaagpad waar woonboten liggen. In eerste instantie overwogen de woonbootbewoners om het beheer, daar het nogal verwaarloosd werd, van de gemeente over te nemen. Deze regeling ging lang duren, waardoor zij hun interesse aan het verliezen waren. Tegenwoordig doet een wisselende groep mensen uit de omgeving mee.

Een bioloog heeft een onderhoudsplan gemaakt, gericht op onderhoud en differentiatie. Het groen moest gevarieerd blijven en niet overwoekerd worden door snel groeiende planten zoals bramen en brandnetel. Er moest vermeden worden dat het te vol werd en er niet meer voldoende licht onder de bomen zou zijn. Voor de vogels werden nestkastjes opgehangen. Sinds wij het terrein schoonhouden is het zwerfafval

José Boers (Foto Maarten Wesselink)

An Huitzing (Foto Maarten Wesselink)

Trudie Jongen (Foto Maarten Wessolink)

vermindert. We hebben een paadje langs het water aangelegd, waarop zelfs een bankje van het stadsdeel verschenen is. Het stadsdeel participeert in het grote onderhoud zoals bomen kappen en levert houtsnippers voor het pad. Er wordt in opdracht van het Stadsdeel Oud Zuid gewerkt, die een bepaald aantal uren uitbetaalt aan het wijkcentrum. Zuid West om hier mee de vrijwilligers te ondersteunen en om bijvoorbeeld bollen of een hark te kopen en nieuwe medebeheerders te vinden. Een enkele bootbewoner is vandaag de dag nog actief.

Wij werken meestal met een groep mensen variërend van ca 30 – tot ca 8 man op zaterdagochtend zo'n acht keer per jaar.

Trudie Jongen, bomenrijder en medebeheer Vondelpark

De directe aanleiding om mee te gaan doen was dat zij graag zelf, als liefhebber van werken in het groen, vrijwilligerswerk wilde doen in het Vondelpark. Dit bleek echter nog opgezet te moeten worden. Het onderscheid tussen onkruid en plant werd haar duidelijk gemaakt door een oude buurvrouw van het hofje waar zij woonde. Deze dame kon haar tuin niet meer zelf onderhouden en stond aanwijzingen te geven, wijzend met haar vinger. Dit tuinieren bleek 's avonds rustgevend te hebben gewerkt en de gedachten aan plantjes en aarde liet haar niet meer los. Kortom zij wilde hier iets mee als vrijwilliger of misschien wel een vaste baan.

Tijdens het wilgenknoten in het Vondelpark hoorde zij voor het eerst dat men het medebeheer o.a. in de vorm van workshops wilde gaan opstarten. Deze workshops waren er niet, dus zou zij zich eerst bezig moeten gaan houden met het opstarten. Trudie werd meteen gebombardeerd tot voorzitter en moest tijdens de eerste, chaotisch verlopen vergadering, regelmatig ingrijpen om niet op een zijspoor te belanden. Bij de eerste vergaderingen waren aanwezig stadsecoloog Martin Melchers en Peter van der Fluut, de laatste was in het verleden parkbeheerder. Onder de bezielende leiding van Martin zijn er op de schapenweide poelen ingericht en het ligt in de bedoeling om er excursies naar toe te organiseren en planten en dieren te inventariseren. Het beheer van het park is tegenwoordig ecologisch en dit blijkt nu al duidelijk invloed te hebben op de fauna.

Frank Sonneveld (Foto Maarten Wessolink)

Zij krijgt veel steun vanuit het wijkcentrum. Stadsdeel Oud-Zuid zorgt tot op heden voor het budget. Bij de vergaderingen was ook Gerard Havink, een van de plantsoenmedewerkers van het park aanwezig. In de toekomst is het de bedoeling om de plantsoenmedewerkers bij het medebeheer te betrekken en dat zij bijvoorbeeld aangeven waar behoefte aan is. Er is 1x per 2 maanden een vergadering.

Frank Sonneveld, medebeheer boomspiegels Van Woustraat

Via zijn buurvrouw Sylvia Schinkel is hij toevallig bij dit medebeheer betrokken geraakt. Zij was daar mee begonnen door paaltjes in de grond te slaan, er gaas tussen te spannen

en in de boomspiegels wat te planten. Veel kinderen en een aantal buurtbewoners waren haar daarmee aan het helpen. Hij vond het een leuk initiatief en heeft zich via een intekenlijst ingeschreven om mee te gaan doen. Tijdens de volgende vergadering werd opgemerkt, dat deze omheining gevoelig was voor vandalisme. Er was nog steeds overlast door hondenpoep wegens vandalisme. Een buurman had bij de boomspiegel voor zijn deur een vast hek geplaatst van 80 cm hoog, dat tegenwoordig helaas dienst doet als fietsenrek maar wel afdoende is tegen de hondenpoep.

Tijdens die vergadering werd besloten om de hekjes 40 cm hoog te maken, in de hoop dat men er geen fietsen meer tegenaan zou zetten. In de praktijk van alle dag bleek dit echter niet effectief te zijn. Er moesten meer fietsenrekken komen, graag snel geplaatst en ook een paar vuilnisbakken. Deze moeten wel door de buurtbewoners gelegd worden. Rob van 't Padje van het stadsdeel, helaas is hij nu weg, heeft hier binnen een week voor gezorgd. Door een kennis uit de Van Ostadestraat, met een lasbedrijf, werden de hekjes geplaatst. Het stadsdeel nam de kosten voor zijn rekening en Frank plaatste ze. Aan het schilderwerk, 300 meter hekwerk, hebben een aantal buurtbewoners meegedaan. Het stadsdeel heeft voor vaste planten gezorgd en extra aarde op de spiegels gestort. De buurtbewoners waren verantwoordelijk voor het planten en dragen zorg voor het onderhoud. Sylvia zorgt voor de organisatie en het budget, terwijl Frank de pragmatieke man is. De eenjarige beplanting moeten zij zelf zien te bekostigen.

Deze 43 boomspiegels zijn een zware maar leuke belasting voor te weinig mensen. Frank hoopt dat winkeliers in de toekomst een tuin zullen adopteren. Het was leuk en een openbaring om met deze 4 enthousiaste en betrokken mensen een gesprek te mogen voeren.

Dirien Jacobs, vrijwilliger Wijkcentrum Vondelpark/Concertgebouwuurt

Anouk Potsdammer, mede-beheer Stadionkade

Waarom beheer je een stuk openbaar groen? Doordat ik regelmatig in mijn geluik aan het werk ben, had ik al veel contacten met burens. Groen verbreedert blijkbaar; we wisselen planten en informatie uit. Heel leuk. Omdat we aan de Stadionkade een project groenstrook aan het water hebben, die echter vergeven was van de hondenpoep, heb ik samen met nog 2 burens een plan ingediend bij het stadsdeel.

Welke weg heb je bewandeld om je plan te realiseren?

We werden er door het stadsdeel op gewezen dat we een wijkinitiatief konden indienen. Je moet dan wel aan bepaalde voorwaarden voldoen: een daadwerkelijke verbetering van de directe woonomgeving bijvoorbeeld en het moet breed gedragen worden. Nou, dat was hier geen punt. De handtekeningen hadden we zo bij elkaar.

We kregen wel de verplichting zelf de afvalbakken bij te houden. In het begin kregen we daar vreemd tegenaan, maar met een aantal mensen is dat best te doen. Bij wijkcentrum Zuid-West kunnen we inmiddels ondersteuning aanvragen omdat we een medebeheerproject zijn. We hebben ecobollen geplant en gaan wilde bloemenzaden zaaien. Afgelopen zomer heeft 't wijkcentrum ook bijgedragen aan

ons grandioze openingsfeest; er waren zeker 90 mensen aanwezig!

Heb je voldoende medewerking van stadsdeel, bewoners en wijkcentrum gekregen? Jawel, het stadsdeel was heel bereidwillig en de reacties vanuit de buurt zijn op een enkel negatief geluid na, enorm positief. De sociale cohesie in de buurt is absoluut toegenomen. Vanuit de hele buurt komen mensen met meegebrachte stoelen hier zitten, er worden kinderfeestjes gegeven en zelfs schoolklassen hebben hier tekenles. Een mevrouw zei uit haar isolement te zijn gehaald, nu er bij haar in de buurt zo'n schone en veilige plek is. Afgelopen zomer hebben er per week (!) een paar honderd mensen gebruik van gemaakt.

Dat valt dus erg mee, 2 mannen uit de buurt hebben samen één afvalbak geadopteerd en de andere 3 bakken doe ik samen met de 2 andere initiatiefnemers Wil Klinkenberg en Ingeborg Buijs. Om de drie weken heb ik een week 'dienst'. Verder gooi ik, als ik rommel zie liggen, dat meteen in de bak, zo houd ik 't goed bij en we hebben de beschikking over papierknijpers. Ik denk dat we 's zomers zo'n 2 uur per week kwijt zijn. Dank je wel, Anouk, voor je enthousiaste relais.

Marietta De Zorzi, Wijkcentrum Zuid-West

Foto Marietta de Zorzi

D'r op of d'r onder

Wat gebeurt er als we niets doen aan de parkeerproblemen in Oud Zuid? Waar moeten auto's dan parkeren als ze niet meer op straat mogen staan? Moeten bezoekers hun auto maar aan de rand van de stad parkeren? Gaat de middenstand dan niet naar de knoppen? Over deze vragen discussieerden op 26 januari politici en vertegenwoordigers van betrokken organisaties in de Oranjekerk in de Pijp met elkaar. De discussie was georganiseerd door de werkgroep Verkeer De Pijp en werkgroep Toegankelijkheid Oud-Zuid. Hieronder volgt een verslag.

Stedenbouwkundige, professor Boudewijn Bach hield als inleider een pleidooi voor een ander gebruik van de openbare ruimte. Volgens hem versterkt een kwalitatief hoogwaardig ingerichte omgeving zowel de leefbaarheid als ook de economische functies. De straat is nu één grote stallingsplaats voor auto's en fietsen terwijl het volgens hem in de eerste plaats een ontmoetingsruimte zou moeten zijn. Een prettige omgeving trekt

Professor Bach in actie (Foto Peter Lange)

Foto Peter Lange

ook meer "klanten" en is stimulerend voor de economische bedrijvigheid. Hij waarschuwde voor het naderende stedelijke parkeerinfarc omdat niet alleen het autobezit nog meer zal toenemen maar ook omdat ouderen langer zelfstandig willen blijven functioneren en daarvoor de auto hard nodig zullen hebben. Als deze trends doorzetten zonder dat er wordt ingegrepen gebeurt wat niemand wil: de boel staat helemaal vast en niet op een erg prettige manier. Het is daarom nu het moment voor grote structureel i.p.v. ad hoc oplossingen. Ook vanuit de VROM-raad wordt gewezen op de noodzaak van investeringen in dit soort lange termijn projecten.

Maar daarvoor moet wel ruimte gemaakt worden in met name die buurten waar geparkeerde auto's relatief veel openbare ruimte in beslag nemen. Velen zien ondergronds parkeren als de oplossing. Bach geeft aan dat het niet uitmaakt waar je die auto's laat, als ze maar van de straat af zijn. Inpandig parkeren, b.v. een parkeergarage bovengronds, is een veel goedkoper alternatief voor ondergrondse parkeergarages. En als je dan toch ondergronds gaat, dan alsjeblieft een mechanische parkeervoorziening want die is sociaal gezien veel veiliger. Bach pleit ervoor om in dezelfde beweging het fietsparkeerprobleem maar mee te nemen.

Met het oplossen van de parkeerproblematiek komt op termijn de verbetering van het stedelijk woon- en werkmilieu in het zicht. In de stedelijke concurrentieslag is volgens hem buurtidentiteit een van de sterke troeven. Een levendig, gevarieerd en ruimtelijk interessant stedelijk

karakter dat vele bewoners aanspreekt en duizenden toeristen trekt, moet zeker behouden blijven. Tegelijkertijd zijn er natuurlijk grote voordelen te behalen op het gebied van het milieu en volksgoedheid.

Bach heeft ons met zijn voordracht een scala aan oplossingen en denkrichtingen aan de hand gedaan. Hij wees b.v. op het meeliften met stedenbouwkundige ontwikkelingen rondom toekomstige metrohaltes en op de mogelijkheden die het stadsdeel heeft om de op die locatie te verwachten investeringsexplosie uit te buiten. (Mede)financiering van parkeergebouwen door de woningbouwverenigingen is volgens hem ook een mogelijkheid om met het inzetten van hun 'durf'-kapitaal de wijk weer toekomst te geven. Woningbouwverenigingen hebben vanouds namelijk een sociale functie!

Na enkele reacties vanuit het panel, bestaande uit Joop Rooze, een vertegenwoordiger van de ondernemers van de Albert Cuypmarkt, de wethouder Openbare Ruimte Paul van Grieken en Martine des Tombe namens de Stichting Gehandicapten Overleg Amsterdam zijn de bijna 50 aanwezige bewoners, ondernemers en politici met elkaar in discussie gegaan. Tot slot vroeg de avondvoorzitter Fred Gersteling om een afsluitende reactie aan GroenLinks wethouder Paul van Grieken, VVD raadslid Emile Jaensch en PvdA raadslid Jan Witting. Veel verschil van mening was er niet te ontdekken. Samenvattend kan gezegd worden dat zij allen vinden dat een structurele oplossing voor het parkeerprobleem op korte termijn gevonden moet worden. Omdat

vervolg op pagina 7

Voor een gas(t)vrije stad

7

Paul van Grieken is dagelijks bestuurder van ons stadsdeel Amsterdam Oud-Zuid. Paul is verantwoordelijk voor de openbare ruimte, het verkeer en het milieu. Hij woont in De Pijp, woont samen, is weliswaar klein behuisd, maar vindt de wijk geweldig. De politiek is hem met de paplepel ingegoten. Thuis werd over politiek gesproken en als 12 jarige was hij al politiek geïnteresseerd. Later werd hij lid en bestuurder van de Studentenvakbond aan de VU en in die tijd ook van GroenLinks. Vier jaar geleden, toen hij nog in Zeeburg woonde, werd hij gevraagd kandidaat te zijn in dat stadsdeel. Maar hij had net een baan aanvaard. Afgelopen jaar lag het anders, hij was verhuisd naar Oud-Zuid, en was wel in voor 'een nieuwe prikkel'.

Wat is jouw visie op de openbare ruimte?

'De Pijp is nu een centrumgebied en dat is anders dan 15 jaar geleden. Veel particulieren investeren in de woningen maar er wordt weinig geïnvesteerd in de openbare ruimte. De openbare ruimte moet meer allure hebben zodat mensen graag naar de leuke plekken komen. Dat nodigt andere ondernemers, zoals am-

bachtslieden en de creatieve industrie, uit naar De Pijp te komen. Maar dan moeten de straten wel schoon en groen zijn.'

En je visie op het verkeer en parkeren?

'Belangrijk is het actieplan luchtkwaliteit. Dat betekent dat er minder autoverkeer de stad in mag komen. Het middel daartoe is bezijden. Rekeningrijden zal worden ingevoerd, misschien al over drie jaar, als proef. Dan moet het openbaar vervoer wel een aantrekkelijk alternatief zijn: fijnmazig en een lagere prijs. We willen meer parkeerplaatsen onder de grond realiseren. Dat doen we bij nieuwbouw van woningen maar dat is niet genoeg. De overheid investeert nu in parkeergarages, maar dat betekent niet dat er tot in de eeuwigheid subsidiegeld voor is. Op dit moment wordt 25% van de openbare ruimte gebruikt voor parkeren, de prijs voor het parkeren staat daarmee niet in verhouding. Het parkeertarief per maand zal jaarlijks, tot en met 2010, met € 3 Euro stijgen. Zeg maar een verdubbeling van het tarief. Misschien moeten we wel een 'markt-tarief' gaan invoeren, of parkeerplaatsen gaan veilen. Mensen met lage inkomens kan je compenseren door

Wethouder Paul van Grieken (Foto Peter Lange)

middel van armoedebeleid. Dat is beter dan met subsidie voor iedereen. Wel moet dan getoetst worden of een eigen auto nodig is. Een andere mogelijkheid is meer autodeelplaatsen, misschien wel met een kortling.

Veel ondernemers willen graag parkeervrije straten, dat blijkt ook wel uit onderzoek naar de blauwe zone's, de winkelstraten waar je voor het parkeren 10 cent betaalt. Daar leverde het wel meer verkeer op, maar 0 cent meer omzet. De vastgoedprijs, het weer, de presentatie van je bedrijf zijn veel belangrijker factoren.'

En wat is jouw speerpunt op milieugebied?

'Verbeteren luchtkwaliteit, het milieubeleidsplan uitvoeren en bij het inkoopbeleid van het stadsdeel moet duurzaamheid meewegen.'

Wat is er na vier jaar in Oud-Zuid door jouw beleid tot stand gekomen?

'De straten zijn mooier geworden, er wordt in pandig geparkeerd, Het gebruik van de fiets is fors toegenomen (van 36% naar 40%) en de tijd is rijp voor strengere maatregelen om de luchtkwaliteit te bevorderen. Want de gezondheid van de Amsterdammers moet beter worden.'

Fred Gersteling

Vervolg pagina 6

er ook al in de vorige collegeperiode veel aandacht is geweest voor het vinden van oplossingen voor (ondergrond)parkeren, zijn er - voor zover wij weten - al door vier fracties parkeernota's geproduceerd. Allen spraken hun waardering uit voor de open discussie en de door Professor Bach aangedragen ideeën. Tussen de VVD en de PvdA en ook andere partijen zal nog wel verder gesproken moeten worden over de compensatie van de plekken, die in de openbare ruimte verdwijnen. Ook ging niemand diep in op negatieve effecten van ondergronds bouwen of om nog maar 's een heikel punt te noemen de voorgestelde verhoging van de parkeergelden. Men slaagde er deze avond in om dicht bij het onderwerp te blijven. Een treffende reactie in dit verband was dat deze verhelderende discussie het

onderwerp parkeren heeft 'ge-ont-ideologiseerd'.

Wethouder Paul van Grieken zei verheugd te zijn dat iedereen zich unaniem heeft uitgesproken voor een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte. Hij is een groot voorstander van het aanbieden van een gevarieerd aanbod aan vervoersalternatieven aan bewoners en bezoekers van de buurt. Zodoende kan iedereen gebruik maken van het transportmiddel dat het beste bij hem of haar past. Hij wil werken aan een efficiënt gebruik van buurtgarages voor bewoners, ondernemers en bezoekers. Op een kritische vraag hoe lang dit allemaal nog gaat duren antwoordde hij dat de ambities groot zijn, te groot om snel oplossingen voor de (middel)lange termijn te vinden.

Lilian Voshaar/Joris Marsman

Bomen of auto's?

Ook in mijn buurt (Amsterdam Zuid) waren de straten tijdens de feestdagen rond de jaarwisseling weer opvallend leeg. Zoals gebruikelijk had de helft van Nederland huis en haard verlaten om van weg van de oer-Hollandse oliebollegezelligheid te genieten. Uiteraard gaat in zulke gevallen de auto mee, de Volvo, de Jeep, de Range Rover en de Porsche Cayenne - hoe rijker Nederland wordt, des te lomper wordt z'n wagenpark - en dat zie je. Je voelt het zelfs, je ruikt het ook.

Zelf ervaar ik een dergelijke autoleze periode in mijn omgeving als een zegen, maar ik heb me wel eens afgevraagd wat de iepen rond mijn huis ervan vinden. Zouden zij ook zo genieten van de ruimte die het vertrokken blik achterlaat? Ik kan er slechts naar raden, want zo ver als prinses Irene, die met bomen spreekt, ben ik nog niet.

Mijn liefde voor de boom moet het zonder een dergelijk aristocratisch vermogen stellen. Ik ben maar een eenvoudige jongen van de gestampte pot, niet opgegroeid in parken en paleizen. De boom is voor mij daarom, behalve een wonder, vooral ook iets praktisch. Vaak heb ik gedacht dat een dergelijke instelling een brug zou moeten slaan naar de automobilisten met wie ik in m'n eigen vriendenkring graag spreek over hún liefde, hun liefde voor de auto. Maar ze luisteren niet. Auto's? Prima! Maar bomen? Wat een gelul! Weg ermee.

Automobilisten willen parkeerplaatsen, geen bomen, ik weet het en ik ben niet tegen parkeerplaatsen (en zelfs niet tegen auto's), maar ik wil bomen, desnoods tegen de verdrukking in, op elke plek in de stad. Waar het maar kan, zou ik in de deelraden willen toeroepen, plant bomen. Doe het zelf, wethouder, doe het met je kinderen, laat zien dat een boom geen kant-en-klaar ding is om je hand tegen aan te laten plassen of je fiets tegen aan te smijten, maar een monument, een sculptuur, een beeldhouwwerk, een kunstwerk dat jaren tijd nodig heeft gehad om uit te groeien tot de schoonheid waarmee hij nu je gemoed verzacht, net als je stokoude, dankbare buurvrouw aan wie je soms je arm leent om haar de drukke straat te laten oversteken, terwijl de automobilisten woedend om

haar heen scheuren, hun vinger opsteken en door het geopende raam 'fossiel' schreeuwen.

In een samenleving als de onze, die tot en met gereguleerd wordt door de voortschrijdende technologie, die nu eenmaal ook vernietiging is, staan we voortdurend voor technologische dilemma's, of anders gezegd: de keuze tussen de natuur en de techniek, tussen wat je als mens vertrouwd is en de geavanceerde wetenschap. De keuze tussen boom en auto is zo'n dilemma.

Impliciet speelt het al bijna een eeuw een rol in discussies over de openbare ruimte, maar pas in de naoorlogse jaren werd de auto een probleem, niet alleen in de stad, maar ook daarbuiten. Als je ziet hoeveel natuur wordt opgeofferd aan nieuwbouwwijken, kantoorcomplexen, bedrijventerreinen, weidewinkels en wegen, steeds meer wegen, weet je dat de bedreiging alomtegenwoordig is en niet te stuiten.

Kun je in dit almaar uitdijende systeem van automobiliteit ook maar enigszins vertragen, ombuigen, of zelfs tot stilstand brengen?

Ik denk, eerlijk gezegd, van niet. Ik denk dat wij zozeer door de technologie worden beheerst dat een oplossing van het mobiliteitsvraagstuk alleen van de technologie kan komen. Pas als 'zij' (maar het zou beter zijn deze anonieme macht met 'het' aan te duiden, want erg vrouwelijk is ze niet) besluit dat het lang genoeg geduurd heeft, dat zinloos spelen met auto's, en de aarde weer wat nieuwe energie moet krijgen, gebeurt het.

Maar zo ver zijn we nog lang niet en in de tussentijd broeden wij op oplossingen, ergeren we ons, strijden in allerlei gremia een zinloze strijd tegen VVD'ers en soortgelijke denkers, die altijd de auto zullen laten voorgaan. Het is praktischer om het probleem van de auto en de daarmee verbonden luchtvervuiling (uitstoot van CO₂, die mede de opwarming van de aarde veroorzaakt) met economische middelen te bestrijden. Reken eens uit wat u aan bomen kapotmaakt, als u gezellig met uw auto naar Zuid-Frankrijk rijdt. Tien bomen! Neemt u het vliegtuig, dan zijn het er tweëndertig.

Handig om te weten zal de grage automobilist nu denken, maar wat koop ik daarvoor? Een certificaat bij Trees for Travel, bijvoorbeeld, en dat vraagt enige uitleg: als je voor het bedrag dat je autoritje kost om de vervuiling die je veroorzaakt te bestrijden een dergelijk certificaat koopt, wordt dat geld geïnvesteerd in de aanplant van nieuwe bomen. Wie de website van Milieu Centraal (www.milieucentraal.nl) raadpleegt, krijgt het gedetailleerd en overtuigend uitgelegd.

Een boom kost dus geld. Kost ons geld, kost u en mij geld. Het is een triviale gedachte omdat de boom daarmee een 'gewoon' economisch goed geworden is (net als de auto) en beroofd wordt van de mystieke kracht die eeuwenlang dichters, verliefden en kinderen heeft geïnspireerd, een vorm van poëzie die geen enkele samenleving, geen enkele stad, geen enkele straat en geen enkel mens zich kan ontzeggen, op straffe van een Amerikaans soort leven dat alles wat de natuur voortbrengt beschouwt als grondstof voor de technologie.

Voor de Europese mens symboliseert de boom nog steeds het leven, ons leven, het leven dat ons aangaat en waarover wijzelf iets te zeggen hebben, hoewel het, ondanks al onze kennis, ten diepste aan ons begrip ontsnapt, de groei, de bloei, het sterven - processen waarvan de moderne, technologische mens niets wil weten, omdat hij in z'n waanwijsheid meent oppermachtig te zijn achter z'n knoppen en knopjes.

We zouden de boom heilig moeten verklaren, vooral als hij oud en der dagen zat is, en elk moment, zwaar van geschiedenis, ter aarde kan storten.

We zouden elke boom, te beginnen in Amsterdam, van een bordje moeten voorzien, waarop, net als bij een kunstwerk in het museum, de naam van z'n schepper staat.

Als we tenminste nog weten wie dat is.
Willem Kuipers

De schrijver was 25 jaar redacteur van de Volkskrant. Hij publiceerde in 1979 ISBN van de Wereldliteratuur en in 2004 de roman De Werkplaats. Een nieuwe roman staat op stapel.

Foto Peter Lange

Groene straat actiedag in de Van Goghbuurt

Op zondag 22 april organiseert Wijkcentrum Ceintuur de bekende geveltuintendag in De Pijp. Dit vindt altijd plaats vanuit het wijkcentrum in de Gerard Doustraat.

Het lijkt De Buurt Actief een leuk plan om in de Vincent van Goghbuurt mee te doen met deze geveltuintendag.

In onze buurt zijn al een hoop geveltuinten, maar er kunnen er nog een hoop bij. Ook dienen er geveltuinten bijgewerkt te worden, zodat ze er weer mooi en fris bijstaan. Grijp deze kans om bij te dragen aan een mooie en groene buurt. Er zijn genoeg nieuwe bewoners die vast ook een geveltuint willen, of willen helpen deze te onderhouden op deze dag. Kunt u dus goed snoeien, plantje planten, kruidwag-

aarde rijden, etc laat het ons weten of neem contact op met Gaby Steindl van het opbouwwerk van Wijkcentrum Ceintuur.

(e-mail: opbouwwerk@wijkcentrumceintuur.nl of telefoon 020-676 48 00).

De Bewonerscommissie 'Buurt Actief' en buurtbewoners zullen vanuit hun kantoorje aan de Van Hilligaertstraat 42 zorgen voor thee & koffie met marokkaanse koekjes. Ook aan muzikale omlijsting zal het niet ontbreken. Voor de jeugd willen wij sport- en spelactiviteiten organiseren met behulp van de mensen van het sportbuurtwerk.

Wilt u meehelpen op deze dag, laat het ons weten via debuurtactief@hotmail.com. Een geveltuint aanvragen vult u dan het aanvraagformulier elders in dit blad in en lever dat in bij Wijkcentrum Ceintuur in de Gerard Doustraat. Let wel op de uiterste inleverdatum!!

Deze 'groene straat actiedag' kan alleen doorgang vinden bij genoeg aanmeldingen, geef u zelf dus nu op!

Eindelijk, de dagen worden langer en de lente lijkt niet zo ver meer weg. Dus kom gezellig langs op het Groen Gemeal, het ecologische planten-ruilcentrum in het Sarphatipark. Wij bieden hulp bij het aanleggen en advies over het onderhouden van geveltuinten. We hebben een brede selectie aan (gevel)tuintplanten en zaden om te ruilen. U kunt ook tuingereedschap bij ons lenen zoals bijvoorbeeld een kruidwagen of een snoei-zaag. Misschien wilt u een geveltuint adopt-

teren als u bijvoorbeeld op drie hoog woont. Kom langs voor meer informatie.

Wij hebben schone kleine potjes met deksel nodig om zaden in te bewaren. Dus gooi uw potjes niet in de glasbak, maar breng ze langs! Wij draaien het Groen Gemeal samen met vrijwilligers. Heeft u een groen hart en wilt u meehelpen? Informeer dan eens naar de mogelijkheden.

Kortom, kom gezellig langs bij het huisje in Sarphatipark. Voorlopig zijn wij van dinsdag tot en met donderdag open van 13.00 - 17.00, telefoon 020 664 13 50.

Hannah Auer

Wat is een geveltuint?

U kunt aan de straatkant van uw huis een tuin aanleggen. Deze tuin heet een geveltuint, omdat de planten voor en tegen de gevel van uw huis aangroeien. Een geveltuint is meestal 1 of 2 stoeptegels diep en zo breed als uw huis. U kunt allerlei verschillende planten bloembollen en kleine struiken in uw tuin laten groeien. In de zomer en de lente worden de straten erg mooi door alle bloemen in de geveltuinten.

U bent van harte welkom op de 'Geveltuintendag'

In Zuid-West en in de Vondelpark-Consortgebouwboulevard is de

geveltuintendag op zaterdag 21 april en in De Pijp is de geveltuintendag op zondag 22 april.

Deze worden georganiseerd door de vrijwilligers van de werkgroepen natuur en milieu en vinden plaats in de Hendrik Jacobszstraat, Olympiaplein, Legmeerplein en de Gerard Doustraat/Quellijnstraat. U kunt op die dag terecht voor gratis tuinaarde voor uw geveltuint en snoei- en plantadvies. Tevens kunt u op deze dag tegen een klein bedrag een plantenpakket van vaste heemplanten kopen voor een goed doel en kunt u zaden, stekjes of planten weggeven of ruilen of nieuwe planten kopen op de groenmarkt. Er zijn ook allerlei activiteiten voor kinderen.

Foto Peter Lange

Aanvraag Geveltuin 2007

Aankruisen of invullen wat van toepassing is.

Naam: ..... (svp in blokletters!)
 Adres: ..... Postcode: .....
 Telefoon: 020-..... E-mail: .....
 Datum aanmelding: .....

Het gaat om: - de aanleg van een nieuwe geveltuin*
 - het aanpassen van een geveltuin* (uitbreiden/verlengen/verbreden*)\

* doorstrpen wat niet van toepassing is.

huisnummer ..... straat .....

Afmeting geveltuin: .....meter lengte

MAAK EEN TEKENING OP DE ACHTERZIJDE (GEEN TEKENING = GEEN GEVELTUIN)

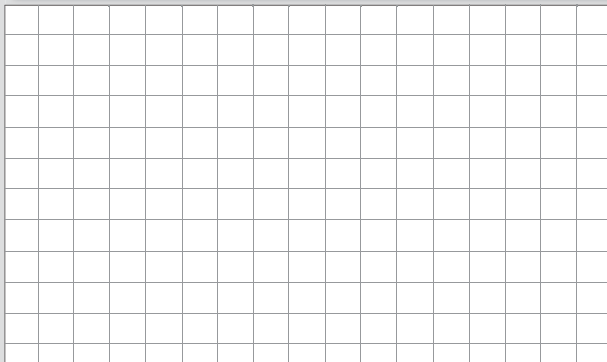
Aan de voorwaarden bij de aanleg van geveltuinen in Stadsdeel Oud Zuid wordt voldaan: (Svp aanvinken)

- Ik weet dat het stadsdeel een geveltuin aanlegt onder de voorwaarde dat ik het goed verzorg en onderhoud;
- De geveltuin wordt 1 ½ tegel breed (45 cm); De stoep is breed genoeg. Er blijft minimaal 1,50 meter vrije voetpadruimte over;
- Ik lever een duidelijke tekening aan t.b.v. de stratenmakers, die de stoepbanden komen aanleggen;
- Ik vraag eerst toestemming aan mijn huisbaas wanneer ik zelfhechtende klimplanten of latwerk aan wil brengen;
- De benedenwoning heeft geen balkonbakken en/of een voortuin;
- Ik woon op de begane grond of de bewoners van de begane grond geven op dit aanvraagformulier schriftelijke toestemming;
- Ik zorg dat geen klimplanten in de overspanning van de openbare verlichting groeien;
- Ik plant geen boom/bomen in de geveltuin en eventuele zaailingen zal ik verwijderen;
- Ik ben op de hoogte van de volgende voorwaarden: Het stadsdeel behoudt zich het recht voor bij verwaarlozing de geveltuin te verwijderen en het voetpad in oude staat te herstellen; Het stadsdeel is niet aansprakelijk voor enige schade (of gevolgschade) aan het pand die is ontstaan door de, hetzij op aanvraag van de eigenaar, hetzij op aanvraag van bewoner(s), aangelegde geveltuin (klimbeplanting); Het is niet toegestaan het formaat van de geveltuin te wijzigen; Geveltuinen worden niet aangelegd in winkelstraten, bij terrassen of bij andere uitstallingen; Bloempotten en plantenbakjes mogen geplaatst worden, mits er 1,50 meter stoep overblijft en het geheel goed wordt onderhouden.

- Ik bestel hierbij .....m3 gratis aarde voor mijn geveltuin en ik kom deze op Geveltuinendag ophalen.
  - Ik wil meehelpen op de Geveltuinendag.
  - Ik kom planten of zaden brengen om te ruilen, weg te geven of voor weinig geld te verkopen aan andere buurtbewoners
- Voor akkoord met de voorwaarden en aanvraag geveltuin:
 Handtekening aanvrager: ..... Amsterdam d.d. . . - 2007

**Deze bon inleveren vóór 15 maart
 bij een van de wijkcentra.**

Ruimte bestemd voor situatieschets. (1 hokje is 1 tegel van 30 x 30 cm)
teken de plaats van de gewenste geveltuin aan t.o.v. voordeur en ramen.

Uw geveltuin wordt door het stadsdeel aangelegd in de periode van 22 maart tot en met 20 april.

Als u samen met uw burens of voor het huis van uw burens een geveltuin aanlegt, vraagt u dan van de voren toestemming aan uw burens: (Indien van toepassing in te vullen door de bewoner(ster) op de begane grond.)

In Zuid-West en in de Vondelpark-Concertgebouwuurt is de geveltuinendag op zaterdag 21 april en in De Pijp is de geveltuinendag op zondag 22 april.

Deze worden georganiseerd door de vrijwilligers van de werkgroepen natuur en milieu en vinden plaats op de Hendrik Jacobszstraat, het Olympiaplein, het Legmeerplein en op de hoek Gerard Doustraat/Quellijnstraat

Inleveradressen voor uw formulier:

De Pijp

- Natuur- en milieuteam De Pijp,
Wijkcentrum Ceintuur,
Gerard Doustraat 133, 1073 VT Amsterdam
(400 45 03 of natuur-enmilieuteam@wijkcentrumceintuur.nl)

Vondelpark-Concertgebouwuurt

- Natuur- en milieuteam Vondelpark,
Wijkopbouwcentrum Vondelpark-Concertgebouwuurt
H. Jacobszstraat 4-6, 1075 PD Amsterdam
(662 82 37 of woovpc@xs4all.nl)

Zuid-West

- Natuur- en milieuteam Zuid-West
Wijkopbouworgaan Zuid West,
Achillesstraat 85, 1076 PX Amsterdam
(662 03 89 of info@woozwnl)

Wij wensen u veel plezier toe met uw geveltuin

Naam: .....(svp in blokletters!)

Adres: ..... Postcode: .....

Telefoon: 020-..... E-mail: .....

Verklaart hierbij geen bezwaar te hebben tegen het plaatsen van een geveltuin

Amsterdam, datum: .....

Handtekening bewoner begane grond:
.....

Nooit meer regendruppels in je nek

Tijdens de geveltuindagen in april 2006 werden op vele plekken in Amsterdam planten verkocht voor het goede doel. Maar liefst zes wijkcentra verspreid over drie stadsdelen deden mee. In totaal haalden ze het geweldige bedrag van 4208,75 euro bij elkaar!

Dit geld is bestemd voor een bijzondere school in Zambia: Kapepa Community School and Conservation Centre. Een echte multifunctionele school voor veel mensen met evenzovele achtergronden. Naast de leerlingen van arme families (ouders kunnen geen schoolgeld betalen), maken ook vrouwengroepen, boerengroepen, kindernatuurclubs en de natuurbeschermingsraad gebruik van het gebouw. Het gebouw - bestaande uit modder, riet en hout - is in zeer slechte staat!

De Zambianen hebben ons al laten weten dat ze enorm blij zijn met deze sponsoring van de groenliefhebbende Amsterdammers. Al wekenlang hebben ze met veel enthousiasme bouwzand en grind verzameld en bakstenen gemaakt. Vrijwel

alle materialen komen uit de directe omgeving van de school: een duurzame bouwstijl dus! Ook de fundamenten zijn inmiddels al gegraven, zoals u kunt zien op de foto. De technisch begeleider van de Kasanka Trust (een lokale natuurbeschermingsorganisatie) liet ons al weten dat de grondkwaliteit beter is dan verwacht. Dat is dus mooi meegenomen. De bewoners uit de directe omgeving doen dus het voorbereidende werk, op vrijwillige basis. Als ze daarmee klaar nemen enkele betaalde vaklieden het werk over. Die zorgen voor de juiste dikte en hardheid van het beton, voor rechte muren en voor een waterdicht dak. Dan hoeft de school niet meer dicht gedurende vier maanden regentijd. Want geen leerling die zich kan concentreren op de les als het regenwater langs je nek naar beneden stroomt!

Wij hebben regelmatig email contact met de mensen van Kapepa en houden u op de hoogte van de vorderingen!

Meer info: [Cornelie van der Feen](mailto:cornelie.van.der.Feen@wocvpc@xs4all.nl), wocvpc@xs4all.nl

Foto's Cornelie van der Feen

Dit jaar is Kapepa Community School opnieuw verkozen tot goede doel! De opbrengst van de plantenverkoop van tenminste 7 Amsterdamse geveltuinmarkten wordt besteed aan het voltooiën van het nieuwe schoolgebouw en aan de aanschaf van schoolmeubilair. Daarnaast hopen we een schoolfonds in te stellen voor schrijfwaren, boeken en bijscholing voor leraren en natuurclubleiders. Bij voldoende inkomsten hopen we zelfs een bibliotheek op te zetten - met boeken over natuur, milieu en andere zaken - toegankelijk voor leerlingen en andere dorpingen!

Rode geveltuin

Mooi rood is niet lelijk, Maar over welk rood hebben we het dan. En kun je alle rode bloemen maar zomaar combineren? Volgens mij moet je daar erg voorzichtig mee zijn.

Rode bloemen met een beetje oranje effect zijn zeer moeilijk te combineren met rode bloemen met een beetje roze/paars erin. Maar donker rood/paarse bloemen zijn wel weer prachtig te combineren met fel oranje/rode bloemen. Dit kan zelfs spectaculaire effecten geven.

Terwijl als je een tuin inricht met rode bloemen die allemaal naar de roze paarse kant nigen je een prachtig ton-sur-ton sjeek effect kunt krijgen.

Ik geef hieronder dan ook twee rijen planten namen, De eerste zijn de planten die aan de rood/oranje kant zitten. De tweede kolom die de roze/paarse.

Helaas geen hele vroege rode bolletjes. Rode bollen beginnen pas bij de tulp. Wel een rood bloeiend struikje heel vroeg in het jaar, dat zelfs als klimmertje geleidt

kan worden. De Chaenomeles. Dit jaar heb ik hem al in januari zien bloeien. Voor ander winterrood moet u zijn bij besenstruiken of de witte Kornoelje in uw tuintje zetten dan kunt u de hele winter genieten van de rode takken. Wel in het voorjaar weer goed terugnoeien, alleen het hout dat in het komende seizoen

groeit, kleurt de volgende winter rood. In de onderstaande lijsten zitten ook weer heel wat eenjarigen die makkelijk zelf gezaaid kunnen worden. (Liefst binnen voorzaaien op de schaduwvensterbank) Bij het Groen Gemaal kunt u in de boeken komen snuffelen om juist die ene hele mooie uit te zoeken.

Bij een aantal namen heb ik div. toegevoegd, dit wil zeggen dat hier vaak vele kleuren beschikbaar zijn, dus dat ze vaak in allebei de schema's zouden passen.

Toos Tuin

Rood /oranje schema

Ned naam	Latijnse naam	kleur	bloei	z/s		Hoogte
Tulp div.	Tulipa	bloem	lente	z/hs	bol	25-50
Kweepeer div.	Chaenomeles	bloem	lente	z/hs	struik	50-200
Klaproos div.		bloem	mei/juni		1 jaar	30
Lupine	Lupinus	bloem	mei-jul	z/hs	vast	80
Mimulus div.	Mimulus	bloem	mei-sep	z/hs/s	1 jaar	10
Roos div.	Rosa	bloem/bottel	zomer	z/hs	vast	
Afrikaantje div.	Tagetes	bloem	zomer	z/hs	1 jaar	30-50
Stokboon div.		bloem	jun jul	z	1 jaar	300
Brandende liefde	Lychnis chalconia	bloem	jun-jul	z/hs	vast	70
Ganzerik	Potentilla 'Red Ace'	bloem	jun-sep	hs	struik	100
Slaapmutsje div.	Escholzia	bloem	jun-sep	zon	1 jaar	20
Duizendblad	Achillea	bloem	zomer	z/hs	1 jaar	30
Oost-Indische Kers div.	Tropaelum	bloem	juli-nov		1jaar	30-300
Crocsmia div.		bloem	aug-okt	z/hs	bol	40-70

Rood / roze, paars schema

Ned. Naam	Latijnse naam	kleur	bloei	z/s		hoogte
Akelei	Aquilegia	bloem	mei-jun	z/hs/s	vast	50
Rode Valeriaan	Centranthus ruber	bloem	mei-okt	z/hs	vast	50
Stokroos div.	Alcea rosea	bloem	Jun-nov	z/hs/s	2 jaar	50-00
Pimpernel	Sanguisorba	bloem	zomer	z/hs	vast	30, 100
Kattestaart	Amarant	bloem		z	1 jaar	80

Foto Maarten Wesselink

op de takken die het jaar ervoor gegroeid zijn. Als het fruit is gerijpt, sterven de takken af. Snoei meteen als de vruchten geplukt zijn de oude takken weg, zodat de jonge takken die het jaar daarop vrucht moeten dragen alle voeding kunnen krijgen.

Blauwe bes

De meest gebruikte blauwe bes is de Amerikaanse bosbes. De struiken worden ruim 2 meter hoog en hebben een mooie herfstkleur. Blauwe bessen hebben een geneeskrachtige werking, zowel de vruchten als de bladeren. De blauwe bes groeit op een vochthoudende zure grond.

Druiven

Neem een geschikte soort. (dus niet voor de kas) bijvoorbeeld de Vroege van der Laan (wit) of de Glorie van Boskoop (rood). Verbeter de grond met compost en kalk. Snoei de plant tussen kerst en oudjaar, als het vriest dan direct na de vorst. Later snoeien kan betekenen dat de plant gaat bloeden waardoor de vruchtbaarheid afneemt. Wil je lekkere grote zoete druiven, dan moet je niet vergeten te 'krenten'. Als de druiven zo groot zijn als een erwit, pak je een puntig schaartje en knip je de onderste 5 à 10 weg, deze rijpen toch minder goed.

Kiwi's

De kiwi is een sterk groeiende klimplant. Kiwi's zijn mannelijk en vrouwelijk, maar nu zijn er ook soorten die zich zelf bestuiven. De jonge scheuten kunnen last hebben van late-, en de vruchten van de vroege nachtvorst. Plant de kiwi dus op een beschutte plaats, als je ook vruchten wilt.

Appelhaag

Een appelhaagje maak je het beste met voorgevormde boompjes. Bij een boomkweker kun je uit verschillende soorten kiezen die variëren in hoogte en vorm.

Peer

Conference peren en Bon Chretien Williams? Ook dat schijnt mogelijk te zijn. Een leipeer is een heuse investering. Hij kan tot 100 jaar oud worden.

Vijgen

Groeien weliswaar in het Middellandse-Zeegebied, maar ze doen het ook goed in ons klimaat. Als ze in de winter worden toegedekt, kun je er jarenlang plezier van hebben. Er zijn geschikte rassen voor de tuin. Vijgen worden zelfs hier hiep en kunnen dus worden gegeten.

Smulmuren in Oud-Zuid

Het journaal maakte er een item van: smulbossen, speciaal aangelegd voor allochtonen. Volgens de NOS waren de Nederlandse bossen voor hen te saai. Kern van het nieuws: er moest wat te eten zijn in de bossen, waarom zouden zij er anders heen gaan.

Hoe saai zijn de straatgevels in Oud Zuid eigenlijk door de ogen van de allochtone buurtbewoner? Valt er in onze straten genoeg te plukken en te smullen, en als dat niet zo is, wat kunnen we er dan aan doen? Leg alle straten in Oud Zuid langs de meetlat en je hebt vele kilometers muur op het zuiden. Kunnen we daar smulmuren van maken? Die muren kunnen bovendien ook nog wat opleveren. Eén gezonde bessenstruik kan al 3 kilo bessen voortbrengen, een bakje rode bessen kost je in de winkel al snel een euro, tel uit je winst. Pas op voor kapers op de kust, ook vogels houden van een fruit en ze wachten niet tot jij de vruchten komt plukken. Wil je alle bessen zelf opeten, leg er dan een vogelnet overheen. Als je het fruit hebt geplukt, spoel het dan eerst af voor je het eet, de lucht in onze straten bevat meer stofdeeltjes dan op het platteland. Gelukkig biedt de stad ook voordelen, de gevels houden de warmte vast en het vriest in de stad minder hard

dan op het platteland en dat is gunstig voor het fruit. Krijg je al zin in een smulmuur? Hieronder staan alvast een paar mogelijkheden om jouw straat eetbaar te maken. Zijn er nog meer mogelijkheden en heb jij er misschien ervaring mee? Mail je bevindingen naar onze redactie: natuurmilieuteam@wijkcentrumceintuur.nl.

Aalbessen

Naast de bekende rode aalbessen zijn er ook witte aalbessen, deze hebben als voordeel dat ze minder last hebben van vogelkraak. Aalbessen dragen vrucht op het oude hout. Snoei dus in de winter niet al het oude hout weg. Vervang af en toe één van de hoofd takken.

Zwarte bessen

Hebben een typische geur en smaak. Niet iedereen houdt ervan. De bessen worden veel gebruikt voor sap (cassis) en jam. Ze bevatten veel vitamine C. Zwarte bessen dragen de meeste vruchten aan het tweejarig hout. Iedere winter snoeit u dus een derde tot de helft van de oudste takken tot kort boven de grond af, waardoor er nieuwe takken van onderuit worden gevormd.

Kruisbess

Er zijn groene en rode soorten. Lekker voor de kruisbessenjam. Het zijn sterk gedoornde struiken. Probeer door snoei een open plant te houden, dat is makkelijk bij het plukken, en geeft minder kans op meeldauw.

Framboos

De framboos is een heerlijke vrucht, maar een beetje een rommelige plant. Bij de Framboos zitten de bloemen en vruchten

Maarten Wesselink

aan automobilisten die te hard rijden is natuurlijk helemaal te gek. De Ecokids zagen veel overeenkomsten in de antwoorden van de bewoners met hun eigen oordeel over de buurt. De Valeriuspleinbuurt is een veilige en groene plek maar er is te veel hondenpoep. De ecokids maakten daarom verschillende 'antipoep'-tegels en de bewoners mochten kiezen welke tegel in hun stoep komt. De fauna in de takkenbossen van het Vondelpark werd samen met de stadsecoloog onderzocht. De gevangen muizen werden weer vrij gelaten en verdwenen pijslnel onder de takken. Als er meer muizen zijn komen er ook meer uilen. Zo wordt duidelijk hoe de natuur samenhangt.

Ecokids op de bres voor stadsnatuur

Dezer dagen krijgen natuur e... milieu nog maar weinig aandacht in het basisonderwijs. Gelukkig zijn er nog scholen die zich niet laten beïnvloeden door deze trend. De Eloutschool participeerde als eerste school in Oud-Zuid in het ecokids-programma, een aantrekkelijk doe-programma over natuur en milieu in de schoolomgeving voor kinderen van 8-12 jaar.

Het ecokidsprogramma biedt kinderen de mogelijkheid echt iets voor de natuur in hun eigen buurt te doen. Door het opnieuw inplanten van de schoolgeveltuin, het zoeken naar mooie groene plekken in de omgeving, het bouwen van vogelkastjes en die ophangen in het Vondelpark worden ze zich daar bewust van. Het is spannend en leerzaam om de bewoners naar hun mening over het groen te vragen. Het geven van de gele kaart

De Ecokids wisselden hun ervaringen uit met leerlingen van de Kafindaschool in Zambia. Met tekeningen van hun eigen buurt krijgen de ecokids hier en daar een indruk van de omgeving waarin dagelijks geleefd wordt. Al doende leren de kinderen over leefbaarheid en duurzaamheid op wereldniveau. Dit ecokidsprogramma werd ondersteund door het wijkcentrum Vondelpark- Concertgebouwbuilt, de Stichting Ecokids Nederland en een aantal enthousiaste vrijwilligers. Allen zijn vast van plan verder te gaan, hopelijk ook met nieuwe scholen!
Rijk Scheer

Het ecokids programma is ook toepasbaar op brede scholen. Wilt u een school aanmelden of wilt u zelf mee doen als vrijwilliger? Neem dan contact op met Cornelia van der Feen, tel. 662 82 37. E-mail wocvpc@xs4all.nl

Foto's Cornelia van der Feen

Op naar de 9de OpenTuinenDag De Pijp!

De 8ste OpenTuinenDag De Pijp 2006, gehouden op een zaterdag in juli, heeft enkele honderden bezoekers getrokken. Tot diep in de Govert Flinkstraat waren de 15 open tuinen op hun best, ook dankzij het mooie weer. Alweer kregen de bezoekers een kijkje achter de gesloten gevels van de huizen van De Pijp.

Gezamenlijke maaltijd

Op de zondag erna gingen de deelnemers elkaars tuinen bewonderen, met als afsluiting een gezamenlijke maaltijd buiten in de Bijbelse tuin van de Oranjerijk.

Opbrengst voor goed doel

Een deel van de opbrengst van de verkochte passe-partouts wordt besteed aan het bevorderen van het groen in De Pijp in de breedste zin. Eerder ondersteunde projecten waren o.a. een natuurproject van Basisschool De Mozaiek in de Rustenburgerstraat. Dit jaar gaat een deel van het geld naar een kweekkasje voor het Groen Gemaa! in het Sarphatipark, een ecologisch plantenruilcentrum dat mede dankzij vrijwilligers buurtbewoners de helpende hand biedt aan plantjes, zaden advies en hulp.

Doe mee!

Wilt u dit jaar ook uw tuin openstellen op zaterdag **16 juni** tussen 11.00 en 17.00 uur tijdens de 9e OpenTuinenDag De Pijp, en zo ook helpen het groen in de buurt te bevorderen? Stuur een e-mail naar minigroot@planet.nl of stuur een briefje naar Groot, Hemonystraat 26, 1074 BR Amsterdam.

Foto's Peter Lange

Doe mee aan de Geveltuinen Make-Over

Heb je groene vingers en ben je toe aan een nieuwe uitdaging? Doe mee aan de geveltuinen Make-Over in De Pijp en help daarmee een bewoner die het zelf niet (meer) kan. Geen groene vingers maar op zoek naar groene ervaringen? We leren je wat er nodig is voor het aanleggen en onderhouden van een florerende geveltuin en zorgen voor gereedschap en plantjes vanuit ons ecologisch ruilcentrum het Groen Gemaa! in het Sarphatipark.

We beginnen deze groene uitdaging met een kennismakingsbijeenkomst waar de wedstrijdvoorwaarden worden besproken. Afhankelijk van het aantal aanmeldin-

gen worden er teams van twee tot drie mensen gevormd, die in dezelfde buurt wonen. Elk team gaat twee geveltuinen in die eigen buurt onder handen nemen: een zon- en een schaduwtuin. In overleg met de geveltuinhouder worden ideeën voor de inrichting van de geveltuin gemaakt. Bewoners en deelnemers gaan samen aan de slag om die plannen te verwezelijken.

De deelnemende geveltuinen zijn herkenbaar aan een genummerd bordje. Gedurende het seizoen wordt de voortgang gevolgd door een jury die om de maand langskomt en een foto maakt van de tuintjes. Op onze website houden we de resultaten bij met foto's en tussenrapportjes. Aan het eind van de zomer schrijft de jury een rapportje met een cijfer voor

elke geveltuin. Alle foto's worden op Wijkcentrum Ceintuur in september tentoongesteld en bezoekers en buurtbewoners kunnen hun stem uitbrengen op een geveltuin. Eind september wordt de stand opgenomen en een winnaar bekend gemaakt op een afsluitende avond. Het winnende team zal geïnterviewd worden voor de Pijp krant en andere media. De prijsuitreiking zal gedaan worden door de Wethouder van Stadsdeel Oud-Zuid. Naast een fraaie oorkonde krijgt het winnende team een groene verrassingsprijs.

Schrijf je in vóór of op Geveltuinendag zondag 22 april tussen 10 en 15.00 uur. Aanmelden kan bij Lilian Voshaar van Natuur- en milieuteam De Pijp op middagen bereikbaar tussen 14.00 en 18.00 uur, behalve op vrijdag, op telefoonnummer 020-400 45 03 of mail naar l.voshaar.nmt@wijkcentrumceintuur.nl. U kunt hier ook een geveltuin opgeven als u denkt dat deze aan een Make-Over toe is.

Sinds ruim 9 jaar komen er kilo's met uit de kinderboerderij en duizenden plantenzaden Buurtcentrum De Pijp binnen. Groenten, bloemen, paddestoelen, slakken, kikkers en miljoenpoten bloeien & groeien uitbundig op het dak van een parkeergarage achter het Buurtcentrum aan de tweede van der Helststraat 66. Veel kinderen en volwassenen (waaronder ook veel vrijwilligers) hebben inmiddels met veel plezier in de aarde gewoerd van onze buurthuis. Via de voordeur verdwenen tassen vol met kroppen sla, worteltjes, afrikaantjes en cosmea's maar ook met madame Jeanettes, aubergines en komkommers.

Buurtbewoners van alle leeftijden en culturen komen hier in aanraking met Stads-natuur en met elkaar. Natuur in de stad is heel soms lelijk of eng, maar meestal leuk of mooi of interessant. Het is belangrijk voor ons leven in de stad, want het geeft ons rust, inspiratie en respect voor het leven.

Buurtbewoners kunnen meedoen met:

- Tuinclub voor kinderen
- Tuinclub voor vrouwen
- Natuurclubs op basisscholen
- Balkonplantencursus voorjaar/zomer
- Lezingen met dia's over natuuronderwerpen
- Boomfeestdag in speeltuin Henrick de Keijser
- Natuur vakantie activiteiten
- Natuurexcursies naar interessante natuurplekken in en rondom Amsterdam
- OpenTuinenDag De Pijp

Meer informatie hierover kunt u vinden in de activiteitenkalender. U kunt natuurlijk ook contact opnemen met mij.

Stephen Scholte

*natuureducatief medewerker
Buurtcentrum De Pijp,
2e van der Helststraat 66, 570 96 40,
s.scholte@combiwel.nl*

Natuuractiviteiten Buurtcentrum De Pijp

Wat is er mooier dan geheel vrij zittend op je eigen daktuin, naar een strakblauwe hemel te kunnen kijken? Bijna tien jaar na de aanleg van een terras gaat er bij ons op het dak inmiddels een groene oase schuil. Niet alleen ons gezin zit er graag maar ook vogels, vlinders, slakken tot en met mieren aan toe hebben hun weg tussen de planten weten te vinden. Je hebt dus op grote hoogte je eigen dakfauna!

En, hoe meer daktuinen er in Amsterdam worden aangelegd hoe meer er tegemoet gekomen wordt aan de afvoervertraging van overtollig regenwater. 't Regenwater dringt in de grond van de bakken en wordt als door een spons vastgehouden. Bij teveel regen zal het water gebufferd door de grond zakken en langzaam weglopen. De grond werkt remmend op de afvloeiing van hemelwater, zonder deze sponswerking loopt het water direct weg in de regenpijp. Milieubewust daktuinen verhoogt dus het waterbergend vermogen.

Voor dat je een dakterras aanlegt zijn er wel een aantal belangrijke zaken waar je rekening mee moet houden.

* De draagkracht van het dak; afhankelijk

op straat zal het op het dak hard waaien. Losstaande potten en hooggroeiende beplanting kunnen gevaar opleveren. Daarom heb ik diverse gras- en kleine bamboesoorten, gecombineerd met oleanders en lavendel, in grote bakken staan. Ze vangen niet zoveel wind én zijn decoratief.

Een andere klimaatfactor is de zon. Op een dak op het zuiden zal de temperatuur snel oplopen en worden de planten aan fel licht blootgesteld. Het is belangrijk het beplantingssortiment hier op af te stemmen maar het blijft, net zoals in een tuin op de begane grond, altijd een beetje uitproberen voordat je weet of een soort goed aanslaat.

Zelf gebruik ik bakken van verduurzaamd tuinhout en grote metselspeciekuipen, verkrijgbaar bij doe-het-zelf zaken. Als je de kuipen op een goede manier inplant, met aan de rand wat overhangende plantjes of er wat kleine potten met bloemen voor zet, wordt zomers het kunststof bijna geheel aan 't oog onttrokken.

Veel mensen kopen in tuincentra ongeglaazuurde roodstenen gebakken bloempotten. Fraaier, maar ze hebben het nadeel dat ze snel kapot kunnen vriezen. Om de waterverdamping en de vorstgevoeligheid bij gebakken potten te verminderen kan de binnenzijde van de potten worden

Fantastisch, zo'n daktuin!

van de constructie is een draagvermogen van minstens 200 kg/m² gewenst. Houd er rekening mee dat het substraat of de aarde in kuipen of bakken water vasthoudt en enorm zwaar kan worden. Ook bij vorst als de bodem bevroren is en er veel sneeuw valt kunnen er enorme gewichten ontstaan waar het dak niet op is berekend.

* In het bouwbesluit is een veiligheidsis opgenomen dat een dak wel omheind dient te zijn door een degelijk metalen hek dat op het dak geplaatst is of aan de gevelwand is bevestigd. Zonder hek is geen daktuin of dakterras veilig. Een daktuin verkeert in extreme omstandigheden. Bij een beetje wind beneden

bekleed met noppenfolie. Daarna het bodemgat dicht met specie. Op ca. 5 cm vanaf het bodemvlak wordt een gat geboord, waar een geperforeerde en met kunststof omhulde elektrabuis in wordt geschoven. Net als bij een drainbuis wordt zo het teveel aan water afgevoerd. Tevens wordt een watervoorraad tot ca. 4 cm vanaf de bodem opgebouwd. Dit systeem werkt ook uitstekend bij de zwarte kunststof kuipen.

Watertoevoer is natuurlijk ook belangrijk. Bij het gebruik van veel kleine potten is water geven een behoorlijk tijdrovende klus. Sinds ik een aantal jaren geleden een druppelsysteem van Gardena heb aangeschaft heb ik er bijna geen omkijken

Foto's Rob Evers

meer naar. Een uitkomst ook om tijdens vakantieperiodes de planten te voorzien van een juiste hoeveelheid vocht. Het systeem wordt door een kleine computer aangestuurd en door middel van een taster wordt bepaald wanneer, hoelang en hoeveel water gegeven moet worden. Ideaal dus!

Welke planten, groenblijvers, kruiden, heesters, grassen, bamboes, bodembedekkers, bollen en kleine boompjes gebruikt kunnen worden is een verhaal apart. De deskundige groenontwerper kan u daar, als u er niet uitkomt, behulpzaam in zijn.

Rob Evers

Natuur- Milieugroep Zuid-West

De gemeente Amsterdam heeft een uitgebreide handleiding daktuinen gepubliceerd. Deze is te downloaden met: www.dro.amsterdam.nl/Docs/pdf/handleiding%20daktuinen.pdf.

Streekmarkt vermindert voedsel- kilometers

Sinds 2005 vindt in Oud-Zuid jaarlijks een streekmarkt plaats. Op het Stadionplein kunnen Amsterdammers dan kennismaken met allerhande producten vanuit de directe omgeving van de hoofdstad en met de mensen en bedrijven die deze producten maken. U koopt uw kaas, honing en groente rechtstreeks bij de producent.

De streekmarkt is een initiatief van de vrijwilligers van de natuur- en milieugroepen in Oud-Zuid. Wat heeft zo'n streekmarkt nu te maken met het milieu? Op het eerste gezicht niet veel. Toch levert de streekmarkt een bijdrage aan het verminderen van luchtvervuiling en uitputting van grondstoffen. Die bijdrage zit hem in de 'voedselkilometers'.

Wat zijn voedselkilometers?

Ons eten komt tegenwoordig uit alle hoeken van de wereld. Dat is een gevolg van schaalvergroting en mondialisering van de productie en handel van landbouwproducten. Sperziebonen uit Egypte, appels uit Chili, het ligt allemaal in de supermarkt. Handig natuurlijk voor als je een keer zin hebt in groente die niet 'in het seizoen' is. De prijs voor die keuzevrijheid is dat voedingsmiddelen over grote afstanden vervoerd moeten worden: ongeveer een derde van alle vervoer op de wereld betreft voedsel. Hoe meer kilometers ons voedsel aflegt van boerderij tot bord, hoe groter de milieubelasting van het stukje vlees of de hap groente wordt. Wie milieubewust wil winkelen, doet er dus goed aan om te letten op de herkomst van de boodschappen. Volgens recent Brits onderzoek is zoveel mogelijk kiezen voor producten uit de regio zelfs het belangrijkste wat consumenten kunnen doen voor het milieu.

Foto ....

De streekmarkt brengt producenten en consumenten samen. Hoe meer streekproducten de Amsterdammers kopen, hoe minder kilometers hun voedsel hoeft af te leggen. Bovendien geven Amsterdammers via hun boodschappentas een steuntje in de rug aan de boeren en aan het behoud van het open landschap rondom de stad.

Op www.voedselvoetafdruk.nl kunt u zelf berekenen wat uw voedingsgewoonten betekenen voor het milieu.

Nel van der Meer is een van de vrijwilligers die de streekmarkt organiseren. Zij vertelt over haar ervaringen:

"In het voorjaar van 2005 hoorde ik via de vrijwilligers van de Natuur & Milieugroep van de plannen om te onderzoeken of het mogelijk was een streekmarkt in onze buurt te organiseren. Enthousiast over dit idee heb ik onmiddellijk mijn diensten aangeboden en daar heb ik geen seconde spijt van gekregen. Het gevolg was een aantal genoeglijke en zeker leerzame uitstapjes en ontmoetingen met enthousiaste en bijzondere mensen.

Om ons te oriënteren hebben enkele van de initiatiefnemers en ik in juli 2005 een bezoek gebracht aan de plattelandsfair in Heino. Het meest getroffen werd ik door

de biologische varkenshouderij; als 'teerhartige' stadse vond ik de omstandigheden waarin de varkens daar gehouden werden al onplezierig en ik vroeg me dan ook af hoe erbarmelijk de omstandigheden voor de varkens in de 'normale' fokkerijen zouden zijn.

Een tochtje dichterbij huis was een bezoek aan het schaapscheerderfeest en boerderijfair georganiseerd door de Stadshoeve in Zunderdorp. Een leuke dag uit voor de ouders, maar een paradijs voor kinderen; kijken naar het schaapscheren, paardje rijden en hoge strobelen om 'gevaarlijk' overheen te klimmen bezorgden de kinderen een onvergetelijke dag.

Ook ben ik zowel in 2005 als in 2006 samen met één van mijn Natuur & Milieu vrienden de boer opgegaan om bedrijven over te halen op 'onze' markt

te komen staan. Het eerste contact was al telefonisch gelegd en meestal werd er zeer enthousiast op gereageerd. Onze taak was uitleg te geven over de opzet van de markt en te inventariseren of het bedrijf paste in het ambachtelijke en biologische beeld dat ons voor ogen stond. Deze afspraken voerden mij o.a. naar 'S Gravenland en Amstelveen ten zuiden van Amsterdam en Beverwijk en de Beemsterpolder in het noorden. Ik had gesprekken met hardwerkende mensen, die met hart en ziel op een vaak inventieve en milieuvriendelijke manier een nieuwe invulling gaven aan het werk op het ons omringende platteland."

Wilt u meer weten over de streekmarkt: neem dan contact op met de werkgroep Streekmarkt van wijkcentrum Zuid-West, telefoon 662 03 89.

Word ook Bomenridder!

De Natuur- en Milieuteams in Oud-Zuid worden veel door buurtbewoners benaderd met vragen over bomen, kapvergunningen, burenrrecht, enzovoort. Uit alles blijkt dat veel mensen begaan zijn met het lot van de bomen, zowel in de binnentuinen als in de openbare ruimte. En hoewel de regels over bomen niet superingewikkeld zijn, ontstaat er toch soms een panieksituatie als er ineens ergens bomen gekapt worden.

Wat moet je doen als er ineens in binnentuinen bomen worden gekapt of rigoreus gesnoeid? Is er nog iets te doen tegen uitbreidingen van het stedelijk dak?

Wat zijn je rechten tegenover je burens als je overlast hebt van hun bomen? Wie is verantwoordelijk voor het onderhoud of de snoei van bomen in binnentuinen? Dat en meer leert u op de bomenrideropleiding, die dit jaar voor vierde keer wordt georganiseerd. Ridders zijn volgens de historie de beschermers van de zwakkeren in de wereld. In dit geval bomen in een stedelijke omgeving. In Oud-Zuid hebben bewoners zich verzameld onder de naam Bomenridders om zich samen in te zetten voor het wel en wee van deze bedreigde soort te behartigen.

In een viertal avonden leer je de basis van het bomen beschermen in Oud-Zuid. Als bomenrider sta je er niet alleen voor! Je

kunt terugvallen op het bomenridernetwerk, waarin ridders elkaar ondersteunen en geholpen worden door allerlei deskundigen. De opleiding wordt afgesloten met een ridderslag, een certificaat en een EHBB-set (Eerste Hulp Bij Bomen).

Deze opleiding is gebaseerd op de bomenverordening van Amsterdam Oud-Zuid.

Nadat je tot ridder bent geslagen en een eed hebt afgelegd gaat het echte werk beginnen: samen met de andere ridders helpen waar je kunt om het belang van bomen te verdedigen! Dit jaar gaan we op Bomen over bomen avonden elke maand praten met elkaar, acties bedenken en elkaar en bewoners helpen in bomenzaken. Elk derde avond organiseren we een interessante lezing of excursie.

Meer informatie over de opleiding, de Bomen over bomenavonden en acties die de bomenridders nemen?

Kijk op www.bomenridders.nl of bel met Lilian Voshaar 400 45 03

Bescherm(de) natuur in de praktijk

Geen tjsilpende mussen meer in de dakgoot, geen gierzwaluwen die omstreeks Koninginnedag de zomer aankondigen en boven de terrasjes zwieren, merels die in tegeltuinen geen voedsel meer kunnen vinden, beschermde planten die weggeharkt worden. Volgens onze stadsecoloog zullen zelfs de duiven binnen tien jaar verdwenen zijn. Wie wil er leven in zo'n stille, stenen stad?

In Amsterdam Oud Zuid proberen de Natuur- en milieuteams de bewoners op te roepen in hun eigen leefomgeving zorg te dragen voor beschermde dieren en planten. Wij hebben een gierzwaluw-, vleermuis- en beschermde plantenwerkgroep, die met wisselend succes actief zijn.

Hoewel veel mensen begaan zijn met het lot van dieren en planten blijkt het toch moeilijk om te voorkomen dat deze uit

de stad verdwijnen. Wat kun je doen als een dak met een gierzwaluwkolonie midden in het broedseizoen gesloopt wordt? Of een klimop waarin mussen en merels broeden van de muur getrokken dreigt te worden? En in positieve zin: welke maatregelen kun je nemen om vogels en vleermuisen broed- en schuilgelegheid te geven? Of door samenwerking met woningbouwverenigingen, de bouwwereld en stadsdeel nesten en verblijfplaatsen te beschermen of uit te breiden?

Dit soort vraagstukken komen aan bod in een aantal praktijkavonden natuurbescherming in de eigen omgeving. In de maanden mei, juni en juli zal het accent liggen op de gierzwaluw, die dan in ons land broedt. In de herfst richten we ons op de vleermuisen en in het groeiseizoen op de beschermde plantensoorten die op alle mogelijke en onmogelijke plekken in ons stadsdeel opduiken. Bij voldoende belangstelling gaan we ons verdiepen in het mussenvraagstuk

Programma:

donderdag 26 april 20.00 – 22.00 uur:
Devil Birds

Een film die is opgenomen in de nesten van de kolonie gierzwaluwen in Oxford. Bouw en levenswijze van de vogel, kansen en bedreigingen.

In mei (datum wordt nader bekend gemaakt)
Flora- en Faunawet

Wat is beschermd en hoe werkt deze bescherming uit in de praktijk? Sancties, ontheffingen, handhaving. Een inspecteur van de Algemene Inspectie Dienst vertelt over zijn werk. Na afloop: gierzwaluw- en vleermuisexcursie.

donderdag 14 juni 20 – 21.00 uur
Hoe tel je gierzwaluwen?

Evert Pellenkoff van de gierzwaluwwerkgroep Amsterdam legt de verschillende methoden van inventariseren uit. Van 21.00 – 22.00 uur gaan we tellen in de buurt.

maandag 28 mei (2de Pinksterdag) 11.00 uur
Excursie "Wilde planten"
door een deskundige van de KNNV. Verzamelen: Bibliotheek Roelof Hartplein

Meer informatie en opgeven: Natuur- en milieuteam De Pijp, Thea Dammen, 400 45 03.

Tenzij anders aangegeven is deelname gratis!

Maart

1 maart 20:00 t/m 12 april 22:15 uur Cursus "Herkennen van vogels"

In deze basiscursus trainen we in theorie en praktijk de techniek en tactiek van het waarnemen van vogels. Hoe beschrijf je een vogel? Welke onderdelen en veerpartijen zijn veldkenmerken. Waar zit de teugel, de duimvleugel en de tarsus? In totaal 10 lessen, kosten €28,- voor leden/donateurs en €35,- voor niet-leden. Voor aanmeldingen en meer informatie: IVN Amsterdam, Carry Pot (6902283) www.ijn.nl/amsterdam/ce.pot@planet.nl

Zaterdag 3 maart KNNV-Excursiewandeling naar het Varkensland o.l.v. Peter Heijtel

Het Varkensland is een veenweidegebied, gelegen tussen Watergang en Broek in Waterland. Wij wandelen de hele dag, dus brood en drinken meenemen. Het is raadzaam laarzen of andere waterdichte hoge schoenen mee te nemen. Vertrek: Bus 100 Arriva bij CS - busstation (riching Purmerend) om 10:39 uur. Uitstappen halte Watergang-dorp. Hier wordt ook verzameld. Meer informatie: Karin Wijnkoop (6627101- 06 1022 8177) E-mail: kwijnkoop@hotmail.com.

Zaterdag 3 maart 10:00-13.30 uur Natuurwerkdag westelijke schinkel-oever

Een ochtend aan de slag in dit natuurgebiedje. Jaagpad, bij de Riekerhavenbrug
Info: David van Bezooijen (662 03 89)

Zondag 4 maart 9:00 - ca. 10.30 uur Vogelexcursie

Nieuw jaar, nieuwe kansen om vogels te leren kennen! Kom kijken en luisteren! Startpunt is natuurcentrum Zon Alom (Abcouderstraatweg 77). Kinderen zijn ook van harte welkom en er zijn verrekijkers te leen. Kosten: €1,50 voor leden en €3,- voor niet-leden. Voor meer informatie: Natuurvereniging De Ruige Hof, tel. 0294 - 285021 www.deruigehof.nl

Woensdag 7 maart 13.00 tot 14.00 uur Plantendokter

De Hortus heeft een heuse plantendokter in dienst. Hij geeft adviezen en beantwoordt vragen over planten uit alle windstreken. Wil je weten hoe die opvallende plant in uw tuin heet? Of waarom uw cactus niet goed groeit? Is uw plant ziek, neem dan de plant - of een plantendeel - mee. U kunt uw vraag ook e-mailen of u kunt bellen tijdens het spreekuur. Voor meer informatie: Hortus Botanicus Amsterdam, tel: 020 - 6259021 www.dehortus.nl/plantendokter@dehortus.nl

Zondag 11 maart 11.00 uur Naar de knoppen

De excursie begint vanaf Ileslokaal De Waterkant op het depot van de Oeverlanden, Anton Scheperspad 1. Niet-leden betalen €1,50 per persoon, voor leden en kinderen is het gratis. Koffie, thee en koek staan na afloop klaar! Voor meer informatie: Vereniging De Oeverlanden Blijvent, Jan Kees van Dijk, tel. 020 - 6171915 www.oeverlanden.nl

Zondag 11 maart 11.00 - 16.00 uur. Weidevogels

Het ultieme lentegevoel is te zien en te horen tijdens de tentoonstelling over weidevogels in Zon Alom (Abcouderstraatweg 77). En: in de Ruige Kids Club vanaf 14.00 uur staan de weidevogels ook centraal. Kom naar Zon Alom! Voor meer informatie: Natuurvereniging De Ruige Hof, tel. 0294 - 285021 www.deruigehof.nl

Maandag 12 maart 19.30-21.30 uur Werkgroep gevelluinen

Vorbereiding gevelluinen
H. Jacobsstraat 4-6
Info: Cornelle van der Feen de Lille (662 82 37)

**Donderdag 15 maart 11.00 uur
KNNV-Mini-excursie naar de hortus van de VU (gratis toegang) o.l.v. Ria Simons**
De tuin is in 1967 aangelegd ten behoeve van het academisch onderwijs en onderzoek van de faculteit Biologie van de VU en bevat circa 10.000 verschillende plantensoorten op 1 ha. Er zijn ook een paar kassen met de grootste collectie cactussen en succulenten van Nederland. Verzamelen voor de hoofdingang van het ziekenhuis bij het blauwe bord met het adres: de Boeieleaan 1117. Meer informatie: Karin Wijnkoop (6627101- 06 1022 8177) E-mail: kwijnkoop@hotmail.com

Vrijdag 16 maart

Snoeien in de lente

Hovenier Gerard Schuitemaker leert u in theorie en praktijk aan de slag te gaan met de voorjaarsnoei van uw (klim)planten. Snoeischaar meenemen!

10.00-13.00 uur

Speciale aandacht voor rozensnoei. Praktijk in het Vondelpark. Wijkopbouwcentrum Vondelpark-Concertgebouwuurt, H. Jacobsstraat 4-6. Opgeven bij Cornelle van der Feen (662 82 37)

14.00-16.30 uur

Praktijk in de Van Ostadestraat en het Sarphatipark. Wijkcentrum Ceintuur, Gerard Doustraat 133. Opgeven bij: Natuur- en milieuteam De Pip, Lilian Voshaar (400 45 03)

Zondag 18 maart 14.00-15.30 uur Themawandeling "Winter in de Natuur"

We gaan ontdekken hoe het leven in de natuur weer op gang komt na de winter. De wandelingen gaan altijd door! Bij sneeuw en vorst gaan we zien hoe de planten daarop reageren. We gaan sneeuwkristallen bestuderen en beluisteren hoe de bosgevluiden veranderen bij sneeuw. Als het regent gaan we bekijken hoe planten zich tegen regen beschermen.

Hoofdingang van het Amstelpark (slagboom) aan de Europaboulevard
Info: Arend Wakker (419 14 12)

Agenda en Milieu in

21 en 22 april 2007
10.00 - 16.00 uur

Zaterdag 21 april
• Olympiaplein t.h.v. het sportpark
• Legmeerplein
• Hendrik Jacobszstraat

**Verkoop goede doel planten-
pakketten • muziek • eigen
kweek • informatiemarkt
natuur en milieu • snoei- en**

Natuur- activiteiten 2007

Geveltuintendagen in Amsterdam Oud-Zuid

Zondag 22 april

• Gerard Doustraat/Quellijnstraat
Geveltuinten aanleg van 10.00-16.00 uur
Groen en informatiemarkt van 12.00-16.00 uur

plantenadvies • plantenruil • kinderactiviteiten • kinderboerderij • muzikale optredens • gereserveerde tuinaarde ophalen

Dinsdag 20 maart 20.00-22.00 uur
Lezing met dia's "De groententuin en snoeptuin"

Welke groenten zijn geschikt om jaarlijks van te oogsten. En van welke planten kun je lekker snoepen.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Donderdag 22 maart 18.00-20.00 uur

Overleg medebeheer Vondelpark
H. Jacobsstraat 4-6
Info: Cornelle van der Feen de Lille (662 82 37)

Zondag 25 maart 09.30-11.00 uur
Voorjaarsexcursie in het Vleovpark

Over vogels in het broedseizoen en met terug van de wintertrek.
Bij de ingang bij het Vleovparkbad, einde tramlijn 7 en 14. Info: Frans de Krull (665 62 26)

Woensdag 28 maart 12.00-13.30 uur
Lente excursie

Frankendaal, bij de hoofdingang
Info: Ronald Rave (612 24 46), Corrie Leeftens (632 24 70) of Henk Wolters (664 45 06)

Donderdag 29 maart 19.30 - 21.30 uur
Presentatie Goede Waar

Goede Waar zorgt voor onafhankelijke koopinformatie over duurzame producten en helpt je kiezen. Soms zie je door de bomen het bos niet meer. Welke banaan moet je nu nemen, met welk keurmerk? Ontdek hoe jouw favoriete kledingmerk omgaat met mens, dier en milieu. Tijdens de avond hopen we lekkere hapjes te kunnen proeven van de natuurvoedingswinkel.
Wijkopbouwcentrum Vondelpark-Concertgebouwbuurt, H. Jacobsstraat 4-6. Opgeven bij Cornelle van der Feen (662 82 37)

Zaterdag 31 maart 08.00 - 13.00 uur
Vogelfietsexcursie naar Vleovpark en IJburg o.l.v. Evert Pellenkoff

We verzamelen om 8.00 uur bij de ingang met het koffiehuus en speeltuintje in het Vleovpark en we maken een wandeling door het park op zoek naar zangvogels en de allereerste trekvogels zoals tijtjaf en zwartkop, of de laatste wintergasten als koperwiek en sjs. Daarna fietsen we naar IJburg / Diemerpark via de Nescio fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal. Neem eventueel brood en koffie mee en natuurlijk warme kleren en een kijker. Meer informatie: Karin Wijnkoop (662 71 01-06 10 228 177) E-mail: kwijnkoop@hotmail.com.

Zaterdag 31 maart 10.00-13.30 uur
Natuurwerkdag westelijke schinkel-oever

Een ochtend aan de slag in dit natuurgebiedje. Jaagpad, bij de Riekerhavenbrug
Info: David van Bezooijen (662 03 89)

50e **Woensdag 21 maart**
Nationale BoomFeestdag!

Wethouder Paul van Grieken zal op deze feestelijke dag én op 12 maart een boom planten. Meer informatie vind u binnenkort op de website van het stadsdeel of in de stadsdeelkrant.

s'middags
Speeltuin Henrick de Keijser

Thema: "Bomen en muziek".
Speeltuin Henrick de Keijser
Info: 672 40 58

13:00-14:30 uur
Een excursie langs bomen die de afgelopen 50 jaar zijn geplant.

Natuurtuin "De Vredijk" bij de hoofdingang S.F. van Ossstraat 1
Info: Karol Bos en Ruid van Kempen (06 22 46 98 47)

14:00-15:30 uur
Bomenwandeling door de Rivierenbuurt, o.l.v. Henk Wolters

Bij het standbeeld van Berlage, bij het Victorieplein.
Info: 664 45 06

14:00-15:30 uur
Bomenwandeling door het Florapark.

Parkterrein Floraparkbad, Sneeuwalweg 5.
Info: Corrie Leeftens (632 24 70)

April

Donderdag april t/m oktober 10.00-11.30 uur
Tuinclub voor vrouwen

Zaai en oogst je eigen groenten, kruiden en bloemen.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66.
kosten: €85,00
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Woensdag april t/m oktober 13.30-15.00 uur
Tuinclub voor kinderen

Zaai en oogst je eigen zonnebloemen, radijsjes en worteltjes.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66
kosten: €60,00.
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Maandag 2 april 14.00-16.00 uur
Wandeling Bomen & Architectuur in De Pijp

Wandelen met een natuurgids van het IVN, Gabriel Bakkm. Kijken en genieten van allerlei bomen en krijgen naar huizen van de Amsterdamse School en de huizen van de diamantslijperij.
kosten: €150. Gastvrouwen: Greet Kasterman & Jenneke Langendoen
Aanmelden: Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66, 570 96 40.

Donderdag 5 april 20.00-22.00 uur

Platform Milieu ontmoet wethouder
Wethouder Paul van Grieken verantwoordelijk voor o.a. milieu gaat in gesprek met de natuur en milieugroepen van Oud-Zuid en andere geïnteresseerde bewoners over kansen en mogelijkheden voor een beter milieu binnen ons stadsdeel.
Aanmelden: Joke Jongejan 662 07 83 of Lilian Voshaar 400 45 03

Dinsdag 10 april 20.00-22.00 uur

Ken de geveltuinendagplanten
Plantenkenner Charles Fürstner leert de vrijwilligers van geveltuinendag alles over de heemplantjes in de plantenpakketten, die op de Geveltuinendagen voor een goed doel verkocht worden. Opgeven bij: Natuur- en milieuteam De Pijp Thea Dammen 400 45 03

Zaterdag 14 april 10.30-13.30 uur

Geveltuinencursus
Voor beginnende en gevorderde geveltuiniers. Tips over hoe je geveltuin in te richten. Welke plantjes passen in een schaduw- of zonnituin? Alle basisinformatie in een notedop. Uitleg door groeidskundige Rob Evers.
Lokatie: H. Jacobsstraat 4-6. Vooraf opgeven.
Info: Cornelle van der Feen de Lille (662 82 37)

Zaterdagavond 14 april 20.00 uur

Stabieltijdsomslagen in ecosystemen, het klimaat en samenlevingen door Marten Scheffer.
Geleidelijke verandering kan de veerkracht van een ecosysteme zo ondermijnen dat dit systeem kan instorten. Dit instorten kan heel plotseling zijn. Marten Scheffer heeft veel onderzoek gedaan naar het fenomeen van dit soort stabiliteitsomslagen. Het door hem ontwikkelde model bleek ook toepasbaar te zijn op klimaat- en maatschappelijke systemen. Voor zijn baanbrekend onderzoek is hij enkele jaren geleden onderscheiden met de 'Sustainability Science Award' van de Ecological Society of America.
Locatie: Nivon-centrum, Linnaushof 6B hock Middenweg, aanvang 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Meer informatie: Karin Wijnkoop (662 71 01-06 1022 8177) E-mail: kwijnkoop@hotmail.com.

Dinsdag 17 april 19.30-22.00 uur

Balkonplantencursus voorjaarszomer
U krijgt veel praktische informatie over het inrichten en onderhouden van planten in bakken en potten.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66 kosten: €7,50
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Maandag 23 april 12.45-17.00 uur

Excursie natuurpark De Braak
Veel voorjaarsplanten staan op dit moment in bloei in dit moeraspark in Amstelveen.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66 kosten: €1,50 + strippenkaart
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Dinsdag 24 april 19.30-22.00 uur

Balkonplantencursus voorjaarszomer
U krijgt veel praktische informatie over het inrichten en onderhouden van planten in bakken en potten.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66 kosten: €7,50
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

donderdag 26 april 20.00 – 22.00 uur:

Bescherm(de) natuur: Devil Birds
Een film die is opgenomen in de nesten van de kolonie gierzwaluwen in Oxford. Bouw en levenswijze van de vogel, kansen en bedreigingen. Eerste avond van de cursus. Meer informatie en opgeven: Natuur- en milieuteam De Pijp, Thea Dammen, 400 45 03.

Mei

In mei (datum wordt nader bekend gemaakt)

Bescherm(de) natuur: Flora- en Faunawet
Wat is beschermd en hoe werkt deze bescherming uit in de praktijk? Sancties, ontheffingen, handhaving. Een inspecteur van de Algemene Insecte Dienst vertelt over zijn werk. Na afloop: gierzwaluw- en vleermuizenexcursie. Tweede cursusavond. Meer informatie en opgeven: Natuur- en milieuteam De Pijp, Thea Dammen, 400 45 03.

Dinsdag 8 mei 20.00-22.00 uur

Lezing met dia's "Klim-, slinger- en leiplanten"
U krijgt informatie over klimplanten die geschikt zijn voor kleine stadstuinen en balkons.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Vrijdag 11 tot en met 13 mei

Insectenweekend LIW/KNNV
Deze keer gaat de werkgroep naar groepsvierbij 1 Laer bij Hilversum. Stichting Gooisch Natuurreservaat (GNR) is eigenaar van 1 Laer. Het insectenweekend wordt op vrijdagavond om 20.00 uur geopend met een lezing en eindigt op zondagmiddag om 15.00 uur. De kosten voor het weekend €33,- (2 overnachtingen, 2x ontbijt, avonden zaterdags, koffie en thee)
Niet leden van de LIW mogen een keer deelnemen tegen de deelnamekosten van €33,-.
Info: Arjan van der Veen: llw@knnv.nl, tel. 0320 - 246631/Koos van Brakel: tel. 0348-417032

Zaterdag 12 mei 10.00-12.00 uur

Bannetje speeltuin onderhoud groen
Banstraat
Info: Cornelle van der Feen de Lille (662 82 37)

Zaterdag 12 mei 10.00-13.30 uur

Natuurwerkdag westelijke schinkeleover
Een ochtend aan de slag in dit natuurgebiedje. Jaagpad, bij de Riekerhavenbrug
Info: David van Bezooijen (662 03 89)

Maandag 14 mei 13.00-17.00 uur

Excursie "Kruidentuin van het Beatrixpark"
Wandelen door de Arsenhof.
Buurtcentrum De Pijp, 2e van der Helststraat 66 kosten: €1,50 + strippenkaart
Info: Stephen Scholte (570 96 40 of s.scholte@combiwel.nl)

Dinsdagavond 15 mei 19.00-21.30 uur

Avond-fietsexcursie nachtegalen
o.l.v. Evert Pellenkolt
Algemeen jagen zaten in dit gebied acht nachtegalen te zingen, de eerste begon vorig jaar al op 10 april, terwijl begin mei gewoon is. Ze zingen zo hard dat ze boven het verkeerslawaai te horen zijn. Start voor Station Sloterdijk richting Bretten, fietspad langs de vaart. Meer informatie: Karin Wijnkoop (6627101-06 1022 8177) E-mail: kwijnkoop@hotmail.com.

Dinsdag 22 mei 20.00-22.30 uur

Bomenrijderavond 1
Eerste half bij kap. De eerste avond van de opleiding tot bomenrijder.
Zie www.bomenrijders.nl voor meer informatie en aanmelding.
Opgeven bij: Natuur- en milieuteam De Pijp, Lilian Voshaar (400 45 03) lilian@bomenrijders.nl

Maandag 28 mei 11.00-14.00 uur

Wilde plantenwandeling
Op deze 2de Pinksterdag bekijken we met een deskundige van de KNNV een aantal bijzondere en soms zelfs beschermde planten in ons stadsdeel. Het wordt een pittige wandeling. U moet dus goed ter been zijn. Verzamelen voor de bibliotheek op het Roelof Hartplein
Opgeven bij: Natuur- en milieuteam De Pijp, Thea Dammen (400 45 03) of bij het wijkcentrum bij u in de buurt.

Juni

Zaterdag 9 juni 10.00-13.30 uur

Natuurwerkdag westelijke schinkeleover
Een ochtend aan de slag in dit natuurgebiedje. Jaagpad, bij de Riekerhavenbrug
Info: David van Bezooijen (662 03 89)

donderdag 14 juni 20 – 21.00 uur

Bescherm(de) natuur: Hoe tel je gierzwaluwen?
Evert Pellenkolt van de gierzwaluwwerkgroep Amsterdam legt de verschillende methoden van inventariseren uit. Van 21.00 – 22.00 uur gaan we tellen in de buurt. Derde cursusavond. Meer informatie en opgeven: Natuur- en milieuteam De Pijp, Thea Dammen, 400 45 03.

Zaterdag 16 juni 11.00-17.00 uur

OpenTuinendag De Pijp
Achter de gevels van de huizen van De Pijp liggen verrassende tuinen verscholen. Ongeveer 15 tuiniers laten u graag en vol trots hun tuinen zien. Toegang met passerpapert 2 euro. Lijkt het u leuk om elk jaar uw tuin ook open te stellen? Neem dan contact op met Miri Groot (671 97 65) mingroot@planet.nl

Hoe vies is de lucht in Oud-Zuid?

Sinds enkele jaren staat luchtvervuiling weer in het middelpunt van de belangstelling. Niet dat de lucht vroeger zoveel schoner was, integendeel zelfs, maar er zijn steeds meer aanwijzingen dat de vervuilde lucht die wij inademen, schadelijk is voor de gezondheid. Bovendien gelden tegenwoordig Europese regels ten aanzien van de luchtkwaliteit. Nu blijkt dat op veel plekken de normen overschreden worden, staat het onderwerp hoog op de politieke agenda.

Luchtvervuiling en gezondheid

Uitgebreid onderzoek heeft aangetoond dat luchtverontreiniging bij sommige mensen tot gezondheidsklachten leidt. Vooral oudere mensen, kinderen en mensen met een hartziekte of longziekte zijn extra gevoelig voor vervuilde stoffen in de lucht. Bij de inademing van lucht ademt iemand ook de stoffen in waarmee die lucht vervuld is. De ingeademde stoffen komen in de longen terecht. En veroorzaken zo klachten zoals hoesten, piepen en kortademigheid. Wanneer de stoffen via de longen verder het lichaam binnendringen, kunnen vaatvernauwing, bloedklonteringen en een verstoorde hartslag optreden.

Langs autosnelwegen en drukke straten in de grote steden is de lucht het meest vervuild. Een Nederlands onderzoek uit 2002 gaf aan, dat mensen die binnen een afstand van vijftig meter van een drukke weg wonen, een bijna 2 keer zo grote kans hadden om vervroegd te overlijden aan een long- of hartziekte dan mensen die verder van een drukke weg woonden. Mensen die binnen een afstand van 100 meter vanaf een snelweg of 50 meter

vanaf een drukke stadsweg woonden liepen dit extra risico. Een later Canadees onderzoek sprak van een verhoogde kans op vervroegd overlijden van 20%. Veel onderzoekers denken dat de roetdeeltjes in de uitlaatgassen van vooral oudere dieselmotoren een belangrijke rol spelen bij de gezondheidsrisico's langs een drukke weg. De grootste boosdoener is 'fijn stof'. Dit zijn heel kleine deeltjes die bijvoorbeeld vrijkomen bij de verbranding van benzine, olie en gas, en rubberdeeltjes afkomstig van autobanden. Voor fijn stof bestaat eigenlijk geen veilige ondergrens. Zelfs een relatief lage concentratie in de lucht kan al schadelijk zijn. De wettelijke norm voor de hoeveelheid fijn stof biedt dus geen absolute garantie op veilige lucht.

Situatie in Oud-Zuid

Ook in Oud-Zuid is de lucht behoorlijk vies. Uit cijfers van de gemeente Amsterdam blijkt dat op veel plekken in Amsterdam de wettelijke normen niet gehaald worden. Zo wordt langs een groot deel van het hoofdwegenet de norm voor het jaargemiddelde van stikstofoxide (NO₂) overschreden. In Oud-Zuid zijn de Amsteldijk, Van Woustraat, Stadhouderskade, Ceintuurbaan, Stadionplein en Van Baerlestraat er het ergste aan toe. Ook het aantal kleine stofdeeltjes in de lucht overschrijdt op verschillende plekken in ons stadsdeel de normen. Onder meer langs de Stadhouderskade, Zeilstraat, Parnassusweg en het Roelof Hartplein bevat de lucht op minstens 35 dagen per jaar meer dan de toegestane hoeveelheid fijn stof.

Wat doet de gemeente?

Tot voor kort speelden de milieunormen alleen op nationaal niveau. Voor gemeenten hadden overschrijdingen geen consequenties, maar die zijn er nu wel. Gemeenten komen namelijk in de problemen door uitspraken van de Raad van State. Die keurde bouwplannen af op basis van de normen voor de luchtkwaliteit van 2010. Dit gebeurde onder meer voor bouwplannen aan de

Zuidas. Amsterdam heeft nu dus ook een economisch motief om zelf iets te doen aan de luchtvervuiling.

Een deel van de luchtvervuiling komt 'aanwaaien' van buiten de stad, anderzijds levert Amsterdam ook een bijdrage aan de vervuiling elders in Nederland en Europa. Omdat binnen Amsterdam het verkeer de grootste vervuiler is, zijn veel maatregelen van de gemeente Amsterdam gericht op het verminderen van de uitstoot door auto's. Op het programma staat onder meer de herinrichting van de Stadhouderskade voor een betere doorstroming van het autoverkeer en het inzetten van schonere stadsbussen en andere gemeentevervoertuigen. Voor de oude wijken rondom de binnenstad wordt een verkeersplan opgesteld. Het doel van dit plan is het terugdringen van het autogebruik. De haalbaarheid hiervan is echter afhankelijk van de bereidheid van de bewoners om de auto minder te gebruiken.

Zelf in actie komen: Frisse Luchtteams

De overheid kan wel iets doen aan de luchtkwaliteit door regelgeving en verkeersbeleid, maar veel is afhankelijk van de inzet van bewoners. Je kan zelf werken aan schonere lucht, bijvoorbeeld door vaker met de fiets in plaats van met de auto te gaan bijvoorbeeld. Maar zoals zo vaak het geval is, is het ook hierbij leuker en effectiever om met anderen samen te werken. Het Milieucentrum Amsterdam kan u in contact brengen met andere mensen uit uw buurt die in actie willen komen voor schonere lucht. Samen vormt u dan een 'frisse lucht team'. Wat voor acties u gaat uitvoeren, bepaalt u zelf. Het kan van alles zijn, denk aan het meten van de luchtkwaliteit in uw eigen straat, het plaatsen van filters in huizen, een straat autovrij maken of gezamenlijk de kinderen naar school brengen. Het milieucentrum helpt met praktische, juridische en technische adviezen. Wilt u ook met anderen aan de slag? Neem dan contact op met het Milieucentrum Amsterdam, telefoon 624 15 22.

David van Bezooijen

Nieuwe activiteiten Kleurrijk Duurzaam

Het project Kleurrijk Duurzaam ging in 2004 van start met als doel om met verschillende bevolkingsgroepen samen bezig te zijn met natuur, milieu en duurzaamheid. Er was in 2006 wederom een uitgebreid programma van voorlichtingen, excursies en workshops.

Deelnemers aan de activiteiten van het Kleurrijk Duurzaam project kregen kennis over allerlei onderwerpen aangeboden, zoals milieuvriendelijk huishouden, duurzaam wonen en veilige make-up. Maar ze staken ook de handen uit de mouwen.

Tijdens een zeer geslaagde excursie 'eten uit de natuur' in juni werd een grote hoeveelheid planten bekeken en benussfeld. Ook werden er Brandnetels en Look zonder look geplukt. De van oorsprong Turkse buurtbewoonster Ulviye liet de aanwezigen zien hoe brandnetels het beste geplukt kunnen worden: niet tegen de haren in strijken en altijd van beneden van boven pakken, dan blijven de handen vrij van jeukt

Look zonder look is een plant die lijkt op een brandnetel maar die dezelfde smaak en geur als knoflook voortbrengt. Met de geplukte kruiden werden een heerlijke soep en kruidenboter gemaakt.

Ook in 2007 staan er weer nieuwe interessante activiteiten op het programma.: 19 april: Lezing 'Islam en Natuur' door de Nederlands/ Turkse milieu organisatie TemaNL

Amikino

Amikino is een project waarbij vrouwen die goed en vrouwen die minder goed Nederlands spreken in duo's samen iets gaan doen waar één of beiden behoefte aan heeft (bijvoorbeeld wandelen in de natuur of milieuvriendelijker leren leven). Daarnaast zijn er groepsactiviteiten. Heeft u interesse in deze activiteiten, neem dan contact op met Wijkopbouw- orgaan Zuid-West info@woozw.nl of bel: 020-662 03 89

Wereldmaaltijd in Oud-Zuid

Afgelopen november werd door een groep enthousiaste vrijwilligers een 'Wereldmaaltijd' gekookt voor buurtbewoners uit Oud-Zuid. De Wereldmaaltijd is een maaltijd met een hoeveelheid voedsel, welke iedereen zou kunnen eten, als het voedsel op de wereld gelijk verdeeld was.

De wereldmaaltijd is niet alleen gezellig eten, maar ook een gelegenheid voor het bespreken van belangrijke thema's en een plek om mensen met elkaar kennis laten maken. En samen de gang van zaken rondom voedsel bespreken.

Bijvoorbeeld de herkomst van voedsel, het vervoer, de teeltwijze en eerlijke handel kunnen onderwerp van gesprek vormen.

Met de beschikbare ingrediënten hebben we een vegetarisch driegangenmenu samen kunnen stellen. Maar er zijn talloze andere variaties mogelijk. Hieronder het menu en recepten van de Wereldmaaltijd die we in Amsterdam hebben gekookt:

- Koerdische Linzensoep.
- Gevuld Mexicaanse toertilia
- Dikke yoghurt met sinasappelsaus

Koerdische linzensoep:

1 grote ui, 1 rode paprika, 2/3 l water, 2 knoflookteentjes, 2 eetlepels olijvenolie, 1 citroen,

halve eetlepel komijnpoeder, ongeveer 130 gram linzen, zout en peper.

Vul de pan met de aangegeven hoeveelheid water. Snij de uien en de paprika in kleine stukjes. Was de linzen in koud water en doe ze in de pan met water. Voeg de paprika en uien toe. Haal wat citroenschil van de citroen en voeg toe. Laat dit doorkoken tot de linzen gaar zijn. Bak de knoflook in de olijvenolie en voeg ze ook toe. Voeg komijnzaad en peper en zout aan het eind toe en pureer de soep met een staafmixer. Klaar om te eten.

Mexicaanse tortilla:

300 gram groentemix, courgette, aubergine, winterwortel, 50 gram mais, 50 gram bruin bonen, een blik gepelde tomaten, een grote

De tuinruimers

Groen is gezond. Iets wat ieder normaal mens op zijn klompen aanvoelt. Onlangs werd nog als groot nieuws gemeld dat de mensen die in Vinex locaties wonen over het algemeen tevreden zijn over hun wijken. Alleen willen ze meer plantsoenen en parkjes in de buurt. Ook is bewezen dat ziekenhuispatiënten die op een boom of tuin uitkijken sneller herstellen dan degenen die een muur tegenover zich hebben.

Des te vreemder is het dat bij talrijke renovaties die de laatste jaren in onze oudere wijken uitgevoerd worden, een van de eerste activiteiten van de aannemers vaak het betegelen van de tuinen is. Bomen worden – soms zelfs stiekem, zonder kapvergunning – ‘geruimd’ en alles wat groen is wordt zo snel mogelijk verwijderd om plaats te maken voor allerlei artistiek gekleurde stenen en tegels. Op de woningmarkt adverteert men: “Reeds betegelde tuin. Kortom een woning met vele extra’s...”

Waarschijnlijk worden deze lieden geïnspireerd door al die fijne tuinprogramma's op t.v. Zie je in Eigen Huis en Tuin

en Thuis in Nederland nog wel eens een plantje voorbijkomen, in ‘de Tuinruimers’ doet Rob Verlinden de naam van zijn programma eer aan: samen met zijn professionele team ‘verbouwt’ hij iedere week ‘op drastische wijze’ een tuin. Tussen de boomhutten en knuffelmuren wordt er nog wel eens een conifeertje neergezet, maar van een tuin kan men na zo'n behandeling nauwelijks nog spreken.

Helaas blijkt het moeilijk tot onmogelijk het betegelen van hogerhand te verbieden, omdat het over privé-bezit gaat. En dat na al die strijd die in ons stadsdeel geleverd is tegen het parkeren en het uitbreiden van winkels in tuinen. Niet voor niets hebben ze in het bestemmingsplan de functie door gekregen. De binnentuin in ons stadsdeel zijn weliswaar par-

ticulier bezit, maar ze hebben ook een publieke functie voor de mensen die er vanaf de bovenverdiepingen op uitkijken. Nogal een verschil of je in de kruin van een boom kijkt of in de keuken van je overburen.

En dan hebben we het nog niet over de vogels, die geen voedsel meer vinden in aarde of gras en de opvang van regenwater, die door het betegelen vertraagd wordt. In versteende voortuinen loopt het water niet weg in de grond, maar komt in het riool terecht, dat dan weer overloopt.

En je vraagt je af waarom. Het zou onderhoudsvriendelijk zijn. Alsof planten in potten geen water nodig hebben. Bovendien drogen potplanten 's winters kapot. Een eenmaal goed aangeplante tuin heeft nauwelijks onderhoud nodig. Af en toe een uurtje onkruid wieden onder begeleiding van een zingende merel is na de werkdag heel ontspannend. Bomen vangen stof uit de lucht op, leveren zuurstof en zorgen in het opwarmende klimaat voor koelte.

Houd je aan de definitie van Van Dale: een tuin is een afgescheiden stuk grond waarin bloemen gekweekt of groenten geteeld worden. En zo hoort het

Thea Dammen

ui, 4 eetlepels olijvenolie, zout en peper, 4 tortilla's, 100 gram geraspte kaas.

Snij de groente in blokjes, snij de uien fijn. Bak de uien licht in de pan, gooi later de groenten erbij en laat de groenten meebakken. Als de groenten half gebakken zijn, het blik tomaten openmaken en de inhoud toevoegen aan de groenten. Voeg aan het eind de bonen en de mais toe aan de groentemix. Laat het geheel afkoelen en haal het door de zeef, zodat het vocht eruit gaat. Doe daarna de groentemix in de tortilla, maak er een rolletje van en doe de kaas erop. Dan nog 5 minuten in de oven op 140 graden.

Yoghurt met sinaasappelsap:

2 sinaasappels, 100 ml sinaasappelsap, 200 gram dikke Griekse yoghurt, 100 gram suiker, halve eetlepel kaneel.

Haal het hart van de sinaasappel eruit, doe de sinaasappel zonder velletjes in de

pan. Voeg de sinaasappelsap, de suiker en de kaneel toe. Laten koken tot het mengsel de dikte van een soep heeft. Af laten koelen. Doe twee bolletjes yoghurt in een schaalje, voeg de saus toe en eventueel extra kaneel.

Bangjin Yussif

Bewoners helpen Vondelpark een handje

De toestand van het Vondelpark

Martin Melchers is stadsecoloog. Hij mag namens de gemeente allerlei spannende en minder spannende 'natuur' gebiedjes in de stad inventariseren. Melchers bracht ook vele uren in het Vondelpark door. Hij is een van de mensen achter het idee om het park op een natuurlijker wijze te beheren. Dit idee ontstond in 1995. Melchers: 'Het Vondelpark was in die tijd onnodig soortenarm. Met een paar kleine maatregelen kun je de omgeving veel aantrekkelijker maken voor diverse soorten. Het oorspronkelijke ontwerp van Zocher blijft daarbij intact en de intensieve recreatie wordt niet gehinderd. Daarom zijn eind jaren '90 de takkenrillen (lintvormige takkenstapels) aangelegd om een schuilgelegenheid te creëren voor vogels, muizen en andere beestjes. Ook is toen de amfibieënpoel op de koe-weide aangelegd en zijn er plantenzaden uitgezaaid. Melchers volgde de ontwikkelingen op de voet. 'De soortenrijkdom is tot op vandaag enorm toegenomen. Er zitten nu allerlei soorten in het park die er vroeger niet zaten, van amfibieën tot vlinders en sprinkhanen, van libellen tot broedvogels. Onder de zoogdieren is het aantal muizen enorm toegenomen, wat weer voer oplevert voor de uilen en andere roofvogels. Overigens profiteren ook de reigers van de muizenuitbreiding!'

Volgens Melchers is het karwei echter nog lang niet af: 'Qua diversiteit zijn er nog veel onbenutte mogelijkheden. Het succes van het ecologische beheer kan nog veel groter worden.' Vrijwilligers en medebeheer kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. Zij kunnen kleine gebiedjes adopteren in het park die extra aandacht nodig hebben. De koe-weide, de schapenweide en de eilandjes zijn zulke gebiedjes.

Melchers zou het liefst ook het oude idee van de beroemde natuurbeschermers Heimans en Thijse uitgevoerd zien in het Vondelpark. Heimans en Thijse vonden dat elk stadspark een educatief deel zou moeten hebben, met een instructief plantsoen waar jong en oud op speelse wijze kan leren over de natuur. Waarom niet een mooie natuurroute aanleggen van de koe-weide naar de schapenweide? Een route die toegankelijk is op aanvraag en onder begeleiding van deskundige vrijwilligers. Een route langs een natuurlijke oever waar de sprinkhanen, vlinders en salamanders volop van profiteren. Onderweg genieten van de orchideeën, grasmussen en andere zeldzame soorten die zich onlangs spontaan vestigden in het Vondelpark. Werk aan de winkel voor de Overleggroep Medebeheer Vondelpark!

Meer weten: Cornelle van der Feen, tel. 662 82 37 e-mail: wocvpc@xs4all.nl

Precies een jaar geleden was een tiental enthousiaste Oud-Zuid bewoners druk bezig om de wilgen op de koe-weide van het Vondelpark te knotten. De actie was zo'n succes dat er een tweede knotmiddag ingelast werd. Dat jaar volgde er nog een reeks andere activiteiten om de natuur van het Vondelpark een handje te helpen. Vrijwilligers verzamelden onder andere wilde bloemenzaden in de omgeving en strooiden die uit in het park. Zo probeerden ze het park aantrekkelijker te maken en de diversiteit te verhogen. Er werd een drukbezochte excursie en een lezing georganiseerd rond het thema 'kansen voor medebeheer in het Vondelpark'. De ecokids van de Eloutschool hingen 24 mezenkasten op en onderzochten welke muizen er gebruik maken van het park. Inmiddels is er een Overleggroep Medebeheer Vondelpark opgericht. De leden - bewoners, ambtenaren en een natuur- en milieuteam-medewerker - hebben inmiddels nieuwe plannen bedacht voor 2007. Op het wensenlijstje staat onder andere: het splitsen en verspreiden van sneeuwklotjes (ook interessant voor scholen), het schoonmaken van voorzet-oeveren, uilenkasten bouwen, nestkasten repareren en schoonmaken, een vogelmonitoringcursus en 'verkeerscontrole' bij de paddentrek. Meer weten: Cornelle van der Feen, tel. 6628237 e-mail: wocvpc@xs4all.nl

Foto's Cornelle van der Feen

Een van de meest geliefde parken in Amsterdam is het Vondelpark. Ook de toeristen uit het buitenland komen er graag. Het beheer van het Vondelpark valt volledig onder de verantwoordelijkheid van stadsdeel Oud-Zuid. De ambtenaren zorgen voor de uitvoering. Hoe worden beroemde parken elders in de wereld eigenlijk beheerd? Peter van der Fluit nam een kijkje in Central Park, New York. Wellicht kunnen wij nog wat leren van hoe het daar toegaat.

Het Central Park heeft veel overeenkomsten met het Vondelpark. Het ligt net als het Vondelpark midden in een drukke, maar rijke wijk. Ook het Central Park heeft problemen met het massale bezoek. De Marathon van New York finisht in het park en er worden regelmatig concerten gegeven op de grote weide (Great Lawn). In het park is het net als in het Vondelpark zien en gezien worden. Zelfs een dierentuin heeft er een plek gekregen.

Het Central Park is acht keer groter dan het Vondelpark. Er werken 145 aan het onderhoud van het park, inclusief mensen die bijvoorbeeld huurfietsen repareren en mensen die zorgen voor het onderhoud van wegwijzers, speelplekken, verhardingen, hekken enz. Dit is natuurlijk veel te weinig om het park goed te kunnen onderhouden.

De oplossing is kennelijk gevonden bij de stadsbewoners zelf. Er zijn maar liefst 300 vrijwilligers actief in het medebeheer van het park. Dit zijn allemaal mensen die verstand hebben van groen, bijvoorbeeld hoveniers of mensen die leren voor iets dergelijks. Dit werk is zo populair dat er zelfs een wachtlijst voor bestaat. Van vrijwilligers wordt verwacht dat ze minimaal één ochtend of middag in de week of één keer om de veertien dagen op zaterdag meewerken. Na vier keer verzaken ben je vrijwilliger af. Een andere vorm van medebeheer is het geven van natuur-educatie, vergelijkbaar met het werk van het IVN (Instituut Voor Natuurbehoud), Staatsbosbeheer of het Sarphatipark/ Groen Gemaa.

kettingen of andere middelen om motorvoertuigen tegen te houden. Een rond bord met rode rand is voldoende. Illegaal naar binnen rijden met je auto kost meer dan een nieuwe auto. Ook de in het park aanwezige horeca mag geen auto gebruiken voor de bevoorrading. Een midden in het park liggend restaurantje mag alleen door paard en wagen of via de sectiebeheerder bevoorradat worden. Niet met eigen vervoer!

Het park is 's nachts gesloten. Ook hiervoor is het niet nodig om hekken te sluiten of een grote politiemacht op de been te brengen. Het park is 's nachts gewoon leeg.

Peter van der Fluit

Vrijwilligers in de rij

Het Central Park – gloeiend aangelegd over een rotsige bodem – is goed onderhouden. Zwerfvuil en hondepoep zijn er nauwelijks. Voor de hondebezitters in New York is het een normale zaak om enkele poepzakjes op zak te hebben. Iedere bezoeker ruikt zijn troep meteen op, anders heb je kans op een flinke boete. Op initiatief van een groep particulieren begon vijftien jaar geleden een grootschalige renovatie van het zwaar verwaarloosde park. Veel beroemdheden hielpen mee door een deel te sponsoren. Zo gaf Eric Clapton een flinke bijdrage en adopteerde Yoko Ono het bekende 'Strawberry Field'.

De vrijwilligers worden begeleid door minimaal één parkbeheerder of onderhoudsmens. Werkzaamheden kunnen bestaan uit het schoonmaken van vogelkastjes, bollen planten, vaste planten scheuren of snoeien van rozen, heesters enz. Ook nieuwe bomen worden met vrijwilligers geplant. Wat niet wordt gedaan in medebeheer is bomen vellen. Dit is te risicovol.

Autoverkeer in het park is ten strengste verboden. Alleen politie en onderhoudsmensen mogen in auto's door het park rijden. Nergens in het park zijn er hekken,

Central Park - Zone Map

Elk voorjaar in maart organiseren de Natuur- en milieuteams een kennismakingsles snoeien in Oud-Zuid. U kunt dan een paar snoeitechnieken leren. U leert dan ook hoe u uw gereedschap in goede staat houdt.

Snoeien om te bloeien

Zomersnoei

Snoei van sierheesters en bomen is nodig voor een evenwichtige groei en rijke bloei. In de zomer worden in het algemeen die struiken gesnoeid die lange scheuten maken. Dit doen we bij de blauwe regen om de ontwikkeling van bloemknoppen te bevorderen. Als deze klimheester niet wordt gesnoeid dan wordt de energie in groei omgezet. Druiven worden in de zomer gesnoeid vanwege dezelfde reden en om de struik te laten investeren in de vruchten en niet in scheuten van vier meter of langer. Er zijn sierheesters die na de bloei worden gesnoeid. Dit gebeurt bij de forsythia (Chinees klokje) en de boerenjasmijn. De bloeitakken worden geheel weggenomen. Waarom dit gebeurt leg ik uit tijdens de les.

Winter

In de winterperiode snoeien we heesters en bomen in de juiste vorm. De vorm kunnen we duidelijk zien omdat er geen blad aan de plant zit. Een meerstammige struik zoals boerenjasmijn, hazelaar, spirea en Drentse krent houden we open. Deels worden de takken in het midden weggezaagd zodat de struik nieuwe loten kan maken. Het jaar daarop worden de andere takken bekeken en deels weggezaagd. Een oude hazelaar geeft geen noten. Die plant heeft de energie nodig

om zichzelf in leven te houden en aan de buitenkant uitlopers te maken. Een lang niet gesnoeide boerenjasmijn zal minder bloemen ontwikkelen.

Bomen

Bomen worden zo gesnoeid dat de opbouw van de kroon evenwichtig is. De takken die naar de stam (of het verlengde ervan, dat stelt u zich voor) groeien worden weggehaald. U krijgt van de snoei een boom die een regelmatig beeld geeft: alle takken wijzen naar buiten. Dit is bij park- en straatbomen van groot belang. Zij zullen bij een evenwichtige kroonopbouw stormen beter kunnen weerstaan. Dit voorkomt ongelukken. Er zijn loten – de zogenaamde zuigers - die in hun groei de kroon inhalen. Deze worden tot op de stam weggehaald. Zuigers beconcurreren de kroon en verzwakken deze. Worden ze niet bijtijds weggehaald dan ontstaan bij storm beschadigingen.

Bij fruitbomen geldt hetzelfde. De kroon bij appel- en perenbomen dient open te zijn zodat het zonlicht in de boom kan doordringen.

Bomen van de kersenfamilie worden in de winter niet gesnoeid. De afgesnoeide takken lopen niet uit en hebben weinig weerstand tegen infecties. Loodglans is een gevaar voor deze groep die bestaat uit de kers, pruim, perzik, abrikoos, aman-

Foto's Lillian Vshaar

del en de Japanse sierkersen.

In maart worden de rozen gesnoeid en de zogeheten halfheesters. Deze bloeien op de loten van hetzelfde jaar. Voorbeelden zijn de struikhypericum (Sint Jansstruik), perofskya uit de Krim, Leycesteria formosa. Vlinderbloem of Buddleia wordt ook kort teruggeknipt. Deze heester kan wel hoog worden.

Let op de aankondigingen in de kranten. De cursus is snel vol.

Gerard Schuitemaker

Bijzondere planten

gevonden in 2006 in Oud-Zuid

Jaarlijks wordt Amsterdam onderzocht door leden van Floristisch Onderzoek Nederland (FLORON), afdeling Groot-Amsterdam (www.frontlinie.nl/floron) en de Werk- en adviesgroep Muurplanten met behulp van de Plantenwerkgroep van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) afdeling Amsterdam (www.knnv.nl/amsterdam) op bijzondere, spontaan opkomende planten. De eerst en laatst genoemde zijn bekroond met de Gemeentelijke Natuurprijs. Hierbij het overzicht van 2006.

Wettelijk beschermd:

Brede *Wespenorchis* is een zeldzame orchidee, die in de zomer bloeit op beschaduwde en niet bewerkte grond. Deze werd gevonden op de Koningslaan. (C. Bruin)

Tongvaren groeit op vochtige muren en in straatputten en is vorstgevoelig. Gevonden in de Lutmastraat op een muur van een woning, op een kademuur aan de Ruysdaelkade en de brugmuur aan de Hillegaertstraat (ondergetekende).

Klein *Glaskruid* is kwetsbaar voor vorst en groeit op voedsel- en kalkrijke plaatsen. Ontdekt op verschillende plaatsen in de Karel Dujardinstraat. (C. Bruin)

Gele *helmbloem* groeit op oude muren

(heeft gele bloemen), zoals in de Viottastraat en op de van Goijenkade; tegen de zuidkant (zonnige zijde) van het Amsterdams Lyceum (ondergetekende).

Rode Lijst (bedreigd in voortbestaan):

Muurhavikskruid groeit op koele, beschaduwde plaatsen en bloeit geel. Werd gevonden op de Hobbemakade (Hans Bootsma).

Zeldzaam

Rankende *Duivekervel* is een zeer zeldzame plant met wit/rode bloemen, die groeit op vochtige, voedselrijke beschaduwde grond. In De Lairessestraat is het de derde groeiplaats in Amsterdam geworden. (C. Bruin)

Brede *Raket* is een uiterst zeldzame plant met bleekgele bloemen; gevonden zowel in de Johannes Verhulststraat, als in de Jacob Obrechtstraat (Ton Denters)

Moerasvaren is een zeer zeldzame varen, die op vochtige plaatsen groeit, zoals de Westlandgracht (Cees Zoon)

Zomerfijnstraal is een zomerbloeiende zonnige en voedselrijke grond. Gevonden op de Reijnier Vinkeleskade. (C. Bruin)

Inburgerend (uitheemse planten,

die hier na winters in leven blijven)

Halsbloem is een zeer zeldzame plant uit het Middellandse zeegebied met prachtige paarse bloemen, die de laatste jaren steeds vaker in Amsterdam wordt aangetroffen. Nu op de Amstelveenseweg (Ton Denters).

Geoorde *Zuring* groeit op kalkhoudende

zandgrond, zoals voor het Haarlemmermeerstation (Ton Denters).

Alsemambrosia is een Noord-Amerikaanse plant, die slechts bij warme nazomers zaad vormt. Groeit op omgewerkte grond. Gevonden in de Brahmstraat (Bart Vreeken).

Spoorbloem groeit op kalkrijke stenige plaatsen, zoals op Ruysdaelkade (Sanne Koolwijk).

Fraai *Duizendguldenkruid* groeit op kalkrijke zandgrond zoals de bouwplaats van het Stedelijk Museum (Robbert Bouman).

Walstroleeuwenek is een Zuid-Europese plant, die groeit op zonnige stenige, voedselarme plaatsen, zoals de Oranje Nassaulaan. (C. Bruin)

Stijf *Izerhard* is een Zuid-Amerikaanse plant, die veel vlinders trekt. Gevonden op de Stadionkade in de straatgoot. (C. Bruin)

Kritiek

Ondanks dat het Stadsdeel op de hoogte was gebracht van de groei van in hun voortbestaan bedreigde planten zijn deze toch tijdens/na werkzaamheden verloren gegaan, namelijk Tongvarens op de Hobbemakade, Klein Glaskruid op de brug bij de 1e Jacob van Campenstraat en de enige en laatste Amsterdams Gebogen Driehoeksvaren aan Westlandgracht. Zeer spijtig!

Paul van den Boogaard

Beschrijving met behulp van de boeken: 'Stadsplanten' geschreven door Ton Denters. ISBN: 9059560752 en 'Heukels' Flora van Nederland' ISBN: 900158344X

Foto's © C. Bruin, Paul van Doursen en Paul van den Boogaard

Walstroleeuwenek

Tongvaren

Stijf Izerhard

Halsbloem

Vacatures Voor Vrijwilligers

Begeleiders Ekokids

werkzaamheden: Begeleiden binnen en buiten activiteiten met groep 7/8 over natuur en milieu. Werken in een team en training vooral.

locatie: basisscholen in Oud-Zuid
frequentie: 1x per week gedurende 10 weken
tidsduur: 3 uur per les incl voor en nabespreking

Boer zoekt vrijwilliger

boeren werven voor streekmarkt
werkzaamheden: boeren bellen en bezoeken
locatie: Wijkcentrum Zuid-West, Achillesstraat 85
frequentie: 2 dagen per jaar

Educatief vrijwilliger Vondelpark

werkzaamheden: Het Vondelpark is een ideale plek om natuuronderwijs te geven. In samenwerking met de school organiseren excursies/lessen en ontwerp educatief natuurpad.

frequentie: 1x per maand
tidsduur: max 1 dagdeel

Fototentoonstellingmakers

werkzaamheden: Samenstellen en ophangen van natuur en milieufoto's van de buurt gemaakt door buurtbewoners
locatie: Wijkcentrum Ceintuur, Gerard Doustraat 133
frequentie: 2 dagen per kwartaal

Helpers organisatie streekmarkt

werkzaamheden: telefoneren, helpen bij mailingen, adressenbestanden bijhouden, administratieve werkzaamheden
locatie: Wijkcentrum Zuid-West, Achillesstraat 85
frequentie: 1 dag per week tot 31 december 2007

Cornelle van der Feen de Lillie 662 82 31
woovpc@xs4all.nl

Ijke Jongejan 662 03 89
ijjongejan@woozw.nl

Thea Dammen 400 45 03
tdammen.nmt@wijkcentrumceintuur.nl

Lilian Voshaar 400 45 03
lvoshaar.nmt@wijkcentrumceintuur.nl

Helpers voor Geveltuintendagen 21 en 22 april

werkzaamheden: mee helpen organiseren, activiteiten regelen, maken van versiering, opbouwen en afbreken, geveltuinten voorzien van aarde, plantjes verkopen voor het goede doel, catering voor de vrijwilligers en na afloop samen eten
locatie: H. Jacobszstraat 4-6, Stadionweg, Legmeerplein, Gerard Doustraat 133
frequentie: elk voorjaar
tidsduur: 2 avonden brainstormen en taken verdelen, een knutselmiddag en zaterdag 21 of zondag 22 april
starttijd: half maart

Medewerker/stagiair Buurt & Schoolthemapad

werkzaamheden: Organisatie themadag; begeleiding deelnemende organisaties (brandweer, politie, verzorgingshuis, reiniging) en vrijwilligers

locatie: Het Amsterdams Lyceum/Wijkopbouwcentrum Vondelpark-Concertgebouwboulevard
frequentie: 2 A 3 dagen per week
tidsduur: augustus - november 2007
starttijd: 1 aug indien mogelijk eerder

Natuurwerkers plantsoenen:

voor diverse geadopteerde plantsoenen zoeken we mensen die mee willen helpen aan de verbetering van het groen in de buurt
werkzaamheden: snoeien, afval opruimen, zaaien, plantjes zetten, paden harken, kijken en genieten
locatie: alle wijckentra
frequentie: aantal dagdelen per jaar

Natuurwerkers Schinkel, langs Jaagpad

werkzaamheden: snoeien, afval opruimen, zaaien, plantjes zetten, paden harken, kijken en genieten
locatie: Wijkcentrum Zuid-West, Achillesstraat 85
frequentie: maximaal 8 zaterdagochtenden per jaar

Scholen bezoeken voor streekmarkt

werkzaamheden: scholen bellen en bezoeken met Iespakket
locatie: Wijkcentrum Zuid-West, Achillesstraat 85
frequentie: 2 dagen per jaar

Secretaris IVN-Amsterdam

werkzaamheden: Vergaderingen organiseren en notuleren, meedenken over beleid, contactpersoon voor andere organisaties
locatie: IVN-Amsterdam
frequentie: 2 tot 4 uur per week
starttijd: inwerken vanaf heden, start met contactpersoon: Lucas van Loenen (673 59 58 of ivnafdelingamsterdam@planet.nl)

Vrijwilliger medebeheer Vondelpark

werkzaamheden: Medebeheer Vondelpark: gezamenlijk aan de slag om het Vondelpark groener en natuurlijker te maken, met instructie. Ervaring niet vereist.
frequentie: 1x per maand
tidsduur: max 1 dagdeel
starttijd: in overleg

Vrijwilligers Medebeheer Sarphatipark

werkzaamheden: Onderhoud natuurlijke oevers en vlinderplantsoenen
locatie: Sarphatipark 20 - Groen Gemaal
frequentie: dinsdagmiddags
tidsduur: 4 uur
starttijd: 14.00 uur

Vrijwilligers gezocht met groene vingers

werkzaamheden: Onder andere bezoekers te woord staan, helpen bij zaden- en plantenruilcentrum, kleine klusjes, tuinonderhoud, bezoeken van geveltuinten in de buurt, opbinden en snoeien.
locatie: Groen Gemaal, Sarphatipark 20
frequentie: 2 tot 4 uur per week

Waterdieren redden bij baggeren

werkzaamheden: Mee helpen bij het baggeren van Watermet
locatie: Verschillende delen van Amsterdam.
frequentie: De planning op dit moment: - Buitenveldert 8 januari - april 2007
- Watergraafmeer: vanaf januari 2007
- Osdorp Bovenpolder: januari - maart 2007
- Nieuw Slot: januari - april 2007
contactpersoon: Ijke Veltman (665 21 50 of ijkveltman@dds.nl)

Watertuinierders

werkzaamheden: Samen met 15 enthousiastelingen 200 watertuinvlotten onderhouden
locatie: Ruysdaelkade/ Hobbemakade
frequentie: elke 1ste zaterdag vd maand
tidsduur: 5 uur
starttijd: 10.30 uur met koffie